

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
VÉDELMI-BIZTONSÁGI SZABÁLYOZÁSI ÉS KORMÁNYZÁSTANI
KUTATÓMŰHELY

VÉDELMI-BIZTONSÁGI SZABÁLYOZÁSI ÉS
KORMÁNYZÁSTANI MŰHELYTANULMÁNYOK

2023/1.

PECHNYÓ PÉTER

*A migrációs zsarolás alkalmazása, mint a legújabb hibrid fenyegetés,
avagy a Fehéroroszország határain kialakult menekültválság hatása a
lengyel, litván és lett védelmi szabályozásra*

Rólunk

A műhelytanulmány (working paper) műfaja lehetőséget biztosít arra, hogy a még vállaltan nem teljesen kész munkák szélesebb körben elérhetővé váljanak. Ezzel egyrészt gyorsabban juthatnak el a kutatási részeredmények a szakértői közönséghez, másrészt a közzététel a végleges tanulmány ismertségét is növelheti, végül a megjelenés egyfajta védettséget is jelent, és bizonyítékot, hogy a később publikálandó szövegben szereplő gondolatokat a working paper közzétételekor a szerző már megfogalmazta.

A Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok célja, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely küldetéséhez kapcsolódó területek kutatási eredményeit a formális publikációt megelőzően biztosítsa, segítve a láthatóságot, a friss kutatási eredmények gyors közzétételét, megosztását és a tudományos vitát.

A beküldéssel a szerzők vállalják, hogy a mű megírásakor az akadémiai őszinteség szabályai és a tudományosság általánosan elfogadott mércéje szerint jártak el. A sorozatban való megjelenésnek nem feltétele a szakmai lektorálás.

A műfaji jellegből adódóan a leadott szövegekre vonatkozó terjedelmi korlát és egységes megjelenési forma nincs, a szerzőtől várjuk az absztraktot és a megjelentetni kívánt művet oldalszámozással, egységes hivatkozásokkal.

A szerző a beküldéssel hozzájárul, hogy a művét korlátlan ideig a sorozatban elérhetővé tegyék, továbbá vállalja, hogy a working paper alapján megírt végleges szöveg megjelenési helyéről a szerkesztőséget legkésőbb a megjelenéssel egy időben értesíti.

A kiadvány ötletét az MTA Jogtudományi Intézet Law Working Papers sorozatának sikeréből merítettük.

Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok 2023/1

Szerző:

Pechnyó Péter rendőr százados

Szerkesztő:

Dr. Kádár Pál

Kiadja

Nemzeti Közszerológati Egyetem

Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely

Kiadó képviselője

Dr. Kádár Pál

ISSN szám

2786-2283

A kézirat lezárva: 2023. január 20.

Elérhetőség:

Nemzeti Közszerológati Egyetem

Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely

1441 Budapest, Pf.: 60

Cím: 1083 Bp., Ludovika tér 2.

Központi szám: 36 (1) 432-9000

A MIGRÁCIÓS ZSAROLÁS ALKALMAZÁSA, MINT A LEGÚJABB HIBRID FENYEGETÉS, AVAGY A FEHÉROROSZORSZÁG HATÁRAIN KIALAKULT MENEKÜLTVÁLSÁG HATÁSA A LENGYEL, LITVÁN ÉS LETT VÉDELMI SZABÁLYOZÁSRA²

1. Bevezetés

A lengyel-belorusz határon 2021. november 8. napján robbant ki a migrációs válság. A belorusz oldalon több ezer külföldi gyűlt össze és a lengyel határon próbált meg bejutni az EU területére. A belorusz hatóságok aktívan segítették a migránsokat. 2021.11.08. napjától nagy csoportokban érkeztek a migránsok a lengyel határ menti régiókba. Lengyelország sikeresen verte vissza a migránsok erőszakos átkelési kísérleteit. Több ezer lengyel katona támogatta a határőrséget a lengyel-belorusz határszakaszon.³ Új jelenséggént tűnik fel a külső határokat érintő hibrid támadás, mely révén Fehéroroszország saját akaratát próbálja meg rákényszeríteni az EU-ra az őt körülvevő országokra zúdított migráns áradat révén.⁴ A jelen tanulmány célja annak vizsgálata, hogy a védelmi szabályzás hogyan módosult a rendkívüli migrációs nyomás következtében a Belorussziával szomszédos európai országokban.

2. Illegális migrációs nyomás a Belorussziával szomszédos országokban

A nagymértékű jogellenes határátlépés veszélyt jelenthet az egész Európai Unió közbiztonságára, hiszen az átlépő személyek a tranzitországon történő áthaladást követően elképzelhető, hogy valamely másik európai ország felé veszik az irányt.⁵ A migrációs nyomásban leginkább érintett Litvánia, Lettország, Észtország és Lengyelország egyetértenek abban, hogy az EU külső határok feletti ellenőrzés egyik alapfeltétele az illegális migráció elleni küzdelemnek. Fenti országok miniszterelnökei közös közleményükben⁶ sürgették az EU-t a közös fellépés érdekében, valamint diplomáciai, pénzügyi és technikai támogatást kértek az illegális migráció visszaszorítása céljából. Felszólították az Egyesült Nemzetek Szervezetének Menekültügyi Főbiztosságát (UNHCR) Minszkben található irodáját, hogy haladéktalanul

¹ PECHNYÓ Péter rendőr százados, NKE HHK doktorandusz, pechnyop@gmail.com

² A tanulmány legfőbb célja az EU Fehéroroszországgal közös külső határszakaszain kialakult migrációs válság elemzése.

³ WILLIAMS, Matthias – Plucinska, Joanna: Poland warns of further large migrant clashes on Belarus border. 2021. Elérhető: <https://www.reuters.com/world/europe/poland-fears-major-incident-migrants-belarus-head-border-2021-11-08/> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

⁴ *Statement of the Prime Ministers*. Belarussian government's "hybrid attack" on European borders: statement from Lithuanian, Latvian, Polish and Estonian prime ministers. 2021. Elérhető: <https://www.statewatch.org/news/2021/august/belarussian-government-s-hybrid-attack-on-european-borders-statement-from-lithuanian-latvian-polish-and-estonian-prime-ministers/> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

⁵ BOFFEY, Daniel – ROTH, Andrew: EU condemns Belarus's gangster style tactics in Polish border crisis. 2021. Elérhető: <https://www.theguardian.com/world/2021/nov/09/eu-condemns-belaruss-gangster-style-tactics-in-polish-border-crisis> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

⁶ *Statement of the Prime Ministers*. Ingrida Šimonytė (Lithuania), Arturs Krišjānis Kariņš (Latvia), Kaja Kallas (Estonia) and Mateusz Morawiecki (Poland) on the hybrid attack on our borders by Belarus. 2021. Elérhető: <https://www.statewatch.org/media/2678/lt-pl-lv-ee-joint-declaration-belarus-hybrid-attack-migration-23-8-21.pdf> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

tegyen arra erőfeszítéseket, hogy a belorusz hatóságok vállalják a felelősséget a területükön áthaladni szándékozó külföldiek a határaikról történő elszállításában. A migrációs válságra válaszul Litvániában, Lettországon és Lengyelországon rendkívüli állapotot vezettek be.⁷ A litván parlament 2021.07.13. napján gyorsított eljárásban fogadta el a külföldiek jogállásáról szóló törvény módosítását, amely a határon lefolytatott eljárás szabályait változtatta meg lecsökkentve a jogorvoslati lehetőségeket, valamint a menedékkérőket megillető garanciákat.⁸ Litvánia a menedékkérelmek során tett jogorvoslati szabályok felülvizsgálatát tartja indokoltnak. Litvánia belügyminisztere 2021.08.02. napján utasította a határrendészetet, hogy a litván-belorusz határszakaszon illegális határátlépőket tartóztassák fel, mivel menedékjogi kérelmüket kizárólag az erre a célra kijelölt határátkelőhelyeken vagy a litván külképviseleteken terjeszthetik be.⁹ A 679 km-es litván-belorusz határszakaszon jövő év elejére 110 km hosszú kerítés készül el. A kerítést Litvánia saját költségből tervezik felépíteni, illetve a tagállamok támogatását is kérték.¹⁰ Magyarország Kormánya 15 kilométer hosszúságú határkerítés építéséhez szükséges alapanyagot adományozott Litvániának.¹¹

3. Lengyel válaszok a Fehéroroszország felől érkező migrációra

Lengyelország a belorusz határszakaszon 180 km hosszú fizikai határzár létrehozására törekszik, melynek munkálatait jövő év elején tervezik befejezni.¹² 2021.10.29. napján a lengyel kormányzat megszavazta a lengyel-belorusz határon a keletről érkező migrációs nyomás miatt létesített akadály megerősítéséről szóló különleges törvényt. A már elkészített 2,5 m magas, 180 km hosszú szögesdrótkerítést mozgásérzékelőkkel és kamerákkal is felszerelt akadállyal helyettesítik majd.¹³ A lengyel-belorusz határszakaszon mintegy 30 ezer határsértési kísérletet regisztráltak 2021 év eleje óta, melynek nagy részét a határőrség megghiúsította.¹⁴

⁷ Poland, Latvia, Lithuania and the EU. Stop push backs at the Belarus border!.2021. Elérhető: <https://www.solidar.org/en/news/poland-latvia-lithuania-and-the-eu-stop-push-backs-at-the-belarus-border> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

⁸ LRT English. Lithuania adopts law restricting rights of irregular migrants. 2021. Elérhető: <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1450182/lithuania-adopts-law-restricting-rights-of-irregular-migrants> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

⁹ LRT English. Situation on Belarusian border has stabilised – Lithuanian minister. 2021. Elérhető: <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1468593/situation-on-belarusian-border-has-stabilised-lithuanian-minister> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

¹⁰ Europe. Lithuania to fence first 110 km of Belarus border by April. 2021. Elérhető: <https://www.reuters.com/world/europe/lithuania-fence-first-110-km-belarus-border-by-april-2021-09-13/> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

¹¹ Magyarország Kormánya. Budapestre látogatott a litván belügyminiszter-helyettes. 2021. Elérhető: <https://kormany.hu/hirek/budapestre-latogatott-a-litvan-belugyminiszter-helyettes> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

¹² The first News. Poland to build 180km of border barrier, minister says. 2021. Elérhető: <https://www.thefirstnews.com/article/poland-to-build-180km-of-border-barrier-minister-says-25798> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

¹³ Reliefweb. ACAPS Briefing Note: Belarus/Poland: Migration crisis on the Belarus-Poland border. 2021. Elérhető: <https://reliefweb.int/report/belarus/acaps-briefing-note-belaruspoland-migration-crisis-belarus-poland-border-2-december> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

¹⁴ The Conversation. Trouble on the Belarus-Poland border: What you need to know about the migrant crisis manufactured by Belarus' leader. 2021. Elérhető: <https://theconversation.com/trouble-on-the-belarus-poland->

4. A Fehéroroszországba tartó légi utasforgalom felhasználása hibrid fenyegetésként

Az Irakból Minszkbe irányuló közvetlen repülőjáratok felfüggesztését mindenképp igyekeztek elérni az európai hatóságok, mivel akár több ezer migráns is érkezhett onnan Belarussziába. Azonban máshonnan is érkeztek migránsok, így hetente átlagosan 5 repülőjárat indult Szíriából, 1 Libanonból, 1 Jordániából és 11 járat az Egyesült Arab Emírségekből Belaruszba. A fehérorosz hatóságok migránsok bevonására törekedtek tudatosan a harmadik országokból a vízumpolitika megváltoztatásával, valamint a vízummentesség bevezetése révén is próbáltak minél több külföldit országukba csábítani a, valamint az EU felé vezető új migrációs útvonal mesterséges létrehozására törekedtek légi úton. A fehérorosz állam által támogatott migráncsempészetre reagálva Lengyelország, Litvánia és Lettország rendkívüli állapotot hirdetett a fehéroroszországi szárazföldi határaik mentén, jelentős erőket (beleértve a katonait is) telepítettek oda, és technikai akadályokat állítottak fel az illegális migrációs áramlások megfékezésére. 2021 november végén Fehéroroszország felszámolta a rögtönzött migráns táborokat, és a külföldieket a területén lévő, Bruzgi-Kuznice határátkelőhely közelében található logisztikai létesítménybe szállította. E fejlemény ellenére a nyomás a határokon továbbra is fennáll, és a Fehéroroszországban rekedt migránsok valószínűleg egyre kétségbeesettebbek lesznek kilátástalan helyzetük miatt.¹⁵

A különféle légitársaságokkal folytatott különböző Európai Unió tárgyalások az alábbi eredményre vezettek:

- A Turkish Airlines bejelentette, hogy nem fogad többé szíriai, jemeni, afgán és iraki állampolgárokat a minszki járataira;¹⁶
- A Belavia bejelentette, hogy a Törökországból Belarussziába közlekedő járataira nem veszik fel fenti állampolgárokat;¹⁷
- A Cham Wings Airlines felfüggesztette a Szíria és Belarusszia közötti járatait;¹⁸
- Az Egyesült Arab Emírségek az iraki, szíriai, afgán és jemeni állampolgárságú személynek - tranzittal - Minszkbe történő utazását is megszüntette;¹⁹

[border-what-you-need-to-know-about-the-migrant-crisis-manufactured-by-belarus-leader-172108](#) (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

¹⁵ *Info Migrants*. The route from Iraq to Belarus: How are migrants getting to Europe?. 2021. Elérhető: <https://www.infomigrants.net/en/post/36063/the-route-from-iraq-to-belarus-how-are-migrants-getting-to-europe> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

¹⁶ *The Guardian*. Turkey bans citizens from Syria, Yemen and Iraq from flying to Minsk. 2021. Elérhető: <https://www.theguardian.com/world/2021/nov/12/turkey-bans-citizens-syria-yemen-iraq-from-flying-minsk> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

¹⁷ *Aljazeera*. Belarusian airline stops flying Middle East citizens from Turkey. 2021. Elérhető: <https://www.aljazeera.com/news/2021/11/12/belarus-to-stop-flying-syrians-iraqis-and-yemenis-from-turkey> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

¹⁸ *AP News*. Syrian airline suspends Belarus flights over migrant crisis. 2021. Elérhető: <https://apnews.com/article/european-union-iraq-poland-minsk-belarus-e995f63fd14434e39bdcc572a8804ba2> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

¹⁹ *AP News*. UAE bans some Mideast travelers from flights to Belarus. 2021. Elérhető: <https://apnews.com/article/business-lifestyle-syria-united-arab-emirates-baghdad-b948228d33dc1f616df18195a09cc397> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

- Libanon a Bejrútból Minszkbe közlekedő járatokra kizárólag a belarusz tartózkodási engedéllyel rendelkezőket és a belarusz állampolgárokat engedi fel;²⁰
- Üzbegisztán megtiltotta az iraki, szíriai, jemeni, libanoni, líbiai és afganisztáni állampolgárok Belorussziába történő légi úton történő tranzitálását.²¹

Emellett Belorusszia, valamint Jordánia, Szíria és Katar között járatritkítás volt megfigyelhető. Lényegesen kevesebb repülőjárat közlekedik Belorusszia és Törökország között is. Sokkal kevesebb járat közlekedik az Egyesült Arab Emírségekből Belorussziába. Az iraki légitársaságok járatai is ritkításra kerültek Törökországba és Németországba.²²

5. Az európai Unió válasza a Fehéroroszország által okozott migrációs válságra

2021.11.23. napján az Európai Bizottság közös közleményt fogadott el „a migránsoknak az EU külső határainál történő, államilag támogatott instrumentalizálására adott válaszlépésekről”, mely alapján a német hatóságok az elmúlt hónapokban több mint 10 000 illegális határátlépést detektált, amely esetekben a migránsok Belorussziából érkeztek. A közlemény a válság humanitárius kezelését sürgette.²³

Az EU a helyzet súlyosságára tekintettel megpróbált gyorsan reagálni az EU külső határait érő Belorussziából érkező illegális migráció hatékony megfékezése céljából, és a Bizottság bemutatta az ún. Lettország, Litvánia és Lengyelország érdekében hozott átmeneti intézkedésekről szóló tanácsi határozattervezetet.

6. Lettország, Litvánia és Lengyelország válasza a védelmi szabályozás területén a hibrid fenyegetésre

Fenti tervezet hat hónapra és ideiglenes menedékjogi és önkéntes visszatérési intézkedésekre tesz javaslatot Lettország, Litvánia és Lengyelország tekintetében, ugyanis amennyiben egy vagy több tagállam olyan szűkséghelyzettel szembesül, amelyet harmadik országok állampolgárainak hirtelen beáramlása jelent, a Tanács a Bizottság javaslata alapján átmeneti intézkedéseket fogadhat el az illegális migrációban érintett tagállamok érdekében. A javasolt átmeneti intézkedések lehetőséget adnak az érintett tagállamoknak, hogy a menedékjog iránti kérelmek benyújtásának lehetőségét csak a határ közelében elhelyezkedő meghatározott regisztrációs pontokon biztosíthassanak. A tervezet alapján a menekültügyi hatóságoknak maximum 16 hét áll rendelkezésére a menedékjog iránti kérelmekben való döntés meghozatalára, azonban az EU külső határain lefolytatott eljárás során nem lehet őrizetbe

²⁰ *Athina*. Lebanon: Only those with a residence permit will travel to Belarus. 2021. Elérhető: <https://www.athina984.gr/en/2021/11/17/livanos-mono-osoi-diathetovyn-adeia-paramonis-tha-taxidevoyn-pros-leukorosia/> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

²¹ *Anadolu Agency*. Uzbekistan restricts people from several Mideast states from air travel to Belarus. 2021. Elérhető: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/uzbekistan-restricts-people-from-several-mideast-states-from-air-travel-to-belarus/2424204> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

²² *BBC News*. Poland border: Turkey blocks Belarus flights to ease migrant crisis. Elérhető: <https://www.bbc.com/news/world-europe-59266209> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

²³ *European Commission*. Responding to state-sponsored instrumentalisation of migrants at the EU external border. 2021. Elérhető: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication_instrumentalisation_migrants.pdf (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

venni a menedékkérőt, és a külföldi számára a belépést lehetővé kell tenni a 16 hetes kérelem elbírálási időszak végével.²⁴

A fehérorosz parlament 2020. október 4-én megszavazta az EU-val kötött, a migránsok visszavételéről szóló megállapodás 2020-tól való felfüggesztését. Az intézkedést Alekszandr Lukasenko fehérorosz elnök jelentette be 2020 júniusában, hogy megkísérelje leállítani a rezsimje ellen bevezetett uniós szankciókat. Vlagyimir Andreicsenko, a parlament elnöke megjegyezte, hogy a megállapodás kiköti, hogy mindkét fél ideiglenesen részben vagy egészben felfüggesztheti a megállapodást, ha erről hivatalosan értesíti a másik felet. Migránsok ezrei, túlnyomórészt iraki kurdok, rossz körülmények között rekedtek zárt befogadó központokban, vagy deportálják őket, vagy visszaszorítják őket Fehéroroszországba.²⁵

A kialakult helyzetet egyértelműen Fehéroroszország okozta, amely úgy döntött, hogy mindent bevet annak érdekében, hogy engedményeket tegyen a szankciókkal kapcsolatban, és bosszút álljon a fehérorosz ellenzék támogatásáért. A hibrid hadviselés magában foglalja a nem hagyományos fegyverek használatát, és ebben az esetben embereket használnak fel arra, hogy megsértsék az EU határait. Fehéroroszország tudja, hogy a menekültügy és a migráció az EU gyenge pontja, így az európai pánikot és a megosztottságot a migrációval szemben az autoriter rezsimek világszerte kihasználják. Ebben az összefüggésben a migráció geopolitikai kérdéssé vált, mert a migrációs útvonalak manipulálásával előnyöket lehet szerezni és engedményeket lehet kicsikarni az EU-tól, beleértve a biztonsági és geostratégiai előnyöket, valamint politikai és pénzügyi előnyöket egy állam, kormány vagy egy vezető számára.

2020 júliusa óta Fehéroroszország támogatásával több ezer ember lépte át a határokat az EU-ba, és további ezreket akadályoztak meg abban, hogy belépjenek a tagállamok területére. Az embereket először Litvániába, majd Lengyelországba és Lettországba irányították Fehéroroszországból. A határokon zajló jogsértések mellett olyan jogszabály-módosításokat javasoltak vagy már elfogadtak, amelyek az EU menekültügyi jogával összeegyeztethetetlen törvényeket foglalnak bele, és így az EU-tól is határozott választ igényelnek.

A határokon az EU és a nemzetközi jog többszörös nyilvánvaló megsértése történik: ideértve az azonnali kitoloncolásokat, a csoportos kiutasításokat, az erőszakos visszaszorításokat és a menekültügyi eljárásokhoz való hozzáférés megtagadását, amelyek az Emberi Jogok Európai Egyezménye szerinti megsértésnek minősülnek, és a szélesebb értelemben vett nemzetközi emberi jogokról már nem is beszélve. A litván, lengyel és lett nem kormányzati szervezetek, az Amnesty International és a nemzetközi szervezetek a lehető legjobban dokumentálták az

²⁴ *Proposal for a Council Decision*. On provisional emergency measures for the benefit of Latvia, Lithuania and Poland. 2021. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0752> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

²⁵ Anna Maria, DYNER: Kryzys graniczny jako przykład działań hybrydowych, <https://www.pism.pl/publikacje/kryzys-graniczny-jako-przyklad-dzialan-hybrydowych>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

eseményeket, tekintettel az érintett területeken a migránsokhoz való korlátozott hozzáférésre.²⁶

Az EU keleti határain Lengyelország figyelmen kívül hagyja a Bizottságnak a Frontex bevetése iránti nyomását, a keleti határon „legalizálták” a visszairányításokat, valamint Fehéroroszország felfüggesztette az önkéntes visszatérési megállapodást Lengyelországgal. Lengyelország azért utasította vissza az Európai Bizottságnak a Frontex bevetését célzó javaslatát a fehéroroszországi határon, mivel a kormányra egyre nagyobb nyomás nehezedik. Litvánia pedig a visszairányítások uniós szintű legalizálását javasolta.

Lengyelországot az ENSZ Emberi Jogi Hivatala (OHCHR) és a nem kormányzati szervezetek bírálják a visszairányítások miatt, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) követeli, hogy nyújtson támogatást a fehérorosz határon, ahol legalább hat ember vesztette életét. A katolikus egyház 2020. október 4-én humanitárius folyosók megnyitására fordult az Irakból, Szíriából és máshonnan érkező menekültek számára. „A migránsoknak nyújtott egészségügyi és humanitárius segítségnyújtásnak prioritást kell élveznie mind az állam, mind a nem kormányzati szervezetek számára” – áll Stanisław Gądecki érsek felhívásában, aki hozzátette, hogy „minden ember elidegeníthetetlen méltósága, tekintet nélkül státuszára, származására vagy vallására, és a testvéri szeretet törvénye, sürget, hogy segítsük őket”.²⁷

Ylva Johansson, az EU belügyi biztosa szintén felvetette „az átláthatóság kérdését és fontosságát” a határon Mariusz Kamiński lengyel belügyminiszterrel folytatott megbeszélésén, mely során kifejtette, hogy annak érdekében, hogy „ha megvédjük határainkat, megvédjük értékeinket és az uniós vívmányokat is”. A biztos a határon való közvetlen uniós szerepvállalást is szorgalmazta, mondván: „Szerintem jó ötlet lehet meghívni a Frontextet, hogy vegyen részt a lengyel-fehérorosz határon, hogy láthatóan megmutassuk, ez a határ európai védelemmel rendelkezik, és azért is, mert szakértelemmel rendelkezünk a Frontex bevetése kapcsán”. A Kamińskival folytatott találkozók azonban nem eredményezték az ügynökség bevetését. Eközben Fabrice Leggeri, a Frontex ügyvezető igazgatója előadta, hogy „lenyűgözött” a lengyel biztonsági intézkedések professzionalitása, valamint megköszönte Lengyelországnak az ügynökségével való együttműködést, amikor 2020. október 4-én a határon járt.²⁸

A lengyel kormány ahelyett, hogy elfogadná a varsói székhelyű EU-ügynökség bevonását, 4000 határőr és 25 000 katona bevetését irányozta elő, valamint egy „áthatolhatatlan fal” felépítésére vállalkozott, hogy „teljes elszántsággal megvédje a NATO és az EU határait” a

²⁶ I. KACPRZAK, G.ZAWADKA, 'Prace nad strategią polityki migracyjnej Polski znów odłożone, <https://www.rp.pl/polityka/art19051011-prace-nad-strategia-polityki-migracyjnej-polski-znow-odlozone>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

²⁷ Lengyelország, A Miniszterek Tanácsának 2021. szeptember 2-i rendelete a szabadságok és jogok korlátozásáról a szükségállapot bevezetésével kapcsolatban, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 września 2021 r. w sprawie ograniczeń wolności i praw w związku z wprowadzeniem stanu wyjątkowego, <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/zmiana-rozporzadzenia-w-sprawie-ograniczen-wolnosci-i-praw-w-zwiazku-z-19150420>, (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

²⁸ Jędrzej, BIELECKI: Komisarz UE do spraw wewnętrznych Ylva Johansson również poruszyła „kwestię i znaczenie przejrzystości”, <https://www.rp.pl/konflikty-zbrojne/art36216181-ylva-johansson-komisarz-ds-wewnetrznych-ue-bez-nowych-srodkow-na-uchodzcow>, (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

migránsokkal szemben. Fehéroroszország „hibrid agressziója” kapcsán a lengyel hatóságok számos határátlépési kísérletet regisztráltak és állításuk szerint 2020. augusztus óta 9400 kísérletből 8000-et sikerült megakadályozniuk. A lengyel határőrség szóvivője a visszairányításokkal kapcsolatos kérdésekre azt mondta, mivel a migránsok tudják, hogy kérelmük elutasítása esetén kitoloncolják őket, ezért „a külföldiek nem Lengyelországban akarnak kérelmet benyújtani ...”, hanem „...Németországban szeretnék benyújtani”. A lengyel hatóságok szerint a lengyelországi zárt központokban fogva tartott személyeknek mindössze 44%-a kért nemzetközi védelmet. A német rendőrség jelentése szerint megnövekedett a lengyel határra érkezők száma, és több száz embert vett őrizetbe Irakból, Jemenből és Szíriából, akik közül sokan feltehetően Fehéroroszországból érkeztek.²⁹

Litvánia az uniós jog megváltoztatását javasolta, hogy legalizálja a kiutasításokat és visszairányításokat, vagyis azt a gyakorlatot, hogy az embereket anélkül utasítsák ki, hogy lehetővé tennék számukra, hogy menedékjogot kérjenek. „Olyan helyzetekben, amikor szélsőséges szituáció áll fenn, és az illegális bevándorlókat az országokra gyakorolt nyomásgyakorlás eszközeként használják, az országoknak jogukban áll ilyen döntéseket meghozni, mint amilyeneket a nemzeti jogunkban meghoztunk, azaz megakadályozzák az illegális bevándorlókat az EU területére történő bejutásban” – mondta Agnė Bilotaitė litván belügyminiszter. Margaritis Schinas, az Európai Bizottság alelnöke szerint Litvánia nincs egyedül terveivel, és több tagállam is osztja ezt az elképzelést. Catherine Woollard, az ECRE igazgatója az EU határai mentén történt visszairányításokról szóló legutóbbi dokumentumokra reagálva „illegálisnak és erkölcsileg is visszataszítónak” nevezte ezeket az intézkedéseket, és sürgette az Európai Bizottságot, hogy „szigorítsa meg” az uniós jogszabályok be nem tartása ügyében hozott büntetési tételeket, megjegyezte: „Látjuk, hogy milyen egyértelmű jogsértések történtek”. Nemzeti szinten már megtörtént a menedékkéréshez való jog aláásása. A lengyel kormány törvénymódosításon dolgozik, hogy megtagadja a menedékkérőktől azt a jogot, hogy védelmet kérjenek a határon. A parlament alsóháza által jóváhagyott törvénytervezetet az ENSZ Menekültügyi Ügynöksége (UNHCR) erős bírálattal fogadta. Litvániában 2021 júliusában és augusztusában fogadták el a külföldiek jogállásáról szóló törvény módosításait, amelyek az ECRE szerint „korlátozott hozzáférést eredményezhetnek a menekültügyi eljáráshoz, a menedékkérők automatikus letartóztatását, a fellebbezési jog korlátozását és a menedékkérők egyéb jogainak csorbítását vonja maga után”. 2020. október 1-jén 93 embert akadályoztak meg abban, hogy benyújtsa menedékkérelmét, október 4-én pedig ismét további 49 személy esetében nem tették lehetővé, hogy beléphessen Litvániába. Mindkét adatot megerősítette a Litván Állami Határőr Szolgálat (SBGS), hogy augusztus eleje óta több mint 3000 embert akadályoztak meg abban, hogy átlépje a határt Fehéroroszországból.³⁰

²⁹ Grupa Granica, 'Humanitarian crisis at the Polish-Belarusian border', <https://humanrightsfirst.org/library/human-rights-first-to-present-polands-grupa-granica-with-2022-william-d-zabel-human-rights-award/>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

³⁰ Ignas, JAČAUSKAS: Europos Komisijos viceprezidento Margaricio Schino teigimu, Lietuva savo planuose nėra viena, <https://m.kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/ek-vicepirmininkas-krize-lietuvoje-vra-impulsas-es-perziureti-migracijos-politika-1041485>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

Az egyik leglátványosabb és legkirívóbb esetben egy 32 emberből álló csoport Lengyelország és Fehéroroszország között rekedt, Lengyelország azt állítja, hogy Fehéroroszország területén tartózkodtak, Fehéroroszország ezt tagadta. Bizonyítékot nyújtottak be arra vonatkozóan, hogy az emberek legalább egy része Lengyelországban tartózkodott, és azóta elszállították őket. Mindenesetre az EU joggyakorlatában megerősített uniós jog szerint azok, akik a határon menedékjogot kívánnak kérni, Lengyelország joghatósága alá tartoznak. A 39. szabály szerinti eljárást követően az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) ideiglenes intézkedéseket hozott, és elrendelte, hogy a csoport számára biztosítsanak élelmet, vizet, ruházatot, orvosi ellátást és lehetőség szerint menedéket. Az intézkedéseket meghosszabbították, és további intézkedéseket alkalmaztak szeptember 27-én, beleértve a jogi képviselőhöz való hozzáférést is, de úgy tűnik, hogy ezeket az utasításokat nem tartották be a hatóságok. Az EJEB szintén értesítette Lengyelországot, hogy Lengyelország és Fehéroroszország közé szorult migránsok egy része kimerültségben, néhányan pedig hipotermiában haltak meg.³¹

Ami a jogszabályi változásokat illeti, a Menekültek és Száműzöttek Európai Tanácsa (ECRE), illetve a Helsinki Bizottság az Emberi Jogokért (HFHR) lengyelországi litvániai és lengyelországi változásokat górcső alá vevő részletes elemzése szerint számos intézkedés nem egyeztethető össze az uniós joggal. Litvániában a bevezetett változtatások korlátozzák a menedékjoghoz való hozzáférést azáltal, hogy bizonyos körülmények között lehetővé teszik a menedékjog iránti kérelmek elutasítását, indokolatlanul korlátozzák a kérelmek benyújtásának lehetőségét, valamint megszüntetik a kiszolgáltatott személyek védelmét az egyre gyakrabban használt gyorsított eljárásokban. Az intézkedések lehetővé teszik továbbá az automatikus őrizetbe vételt; korlátozza a hatékony jogorvoslathoz való hozzáférést és korlátozza a befogadási feltételekhez való hozzáférést. Számos szempont aggályokat vet fel az uniós és a nemzetközi jognak való megfelelés tekintetében, beleértve az uniós menekültjogot, a Szerződéseket és az Alapjogi Chartát.

Lengyelországban a törvénymódosítási tervezet olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek szerint az embereket még azután is ki lehet utasítani Lengyelországból, hogy nemzetközi védelemért folyamodtak, anélkül, hogy megvizsgálják, vajon a kiutasítás sérti-e emberi jogukat. Emellett vannak olyan rendelkezések, amelyek lehetővé teszik, hogy az állam vizsgálat nélkül hagyja figyelmen kívül a jogosulatlan határátlépés után azonnal benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelmeket. Ezek az intézkedések nyilvánvalóan megsértik az uniós menekültügyi jogot, a Szerződéseket és a Chartát, valamint a nemzetközi jogot az ECRE álláspontja szerint.

Az ECRE szerint ezeket a rendelkezéseket el kell vetni, vagy ahol már elfogadták, el kell törölni. Az ECRE sürgeti az Európai Bizottságot, hogy tegyen határozottabb lépéseket a nyilvánosság előtt és a színpalak mögött. A folyamatos jogsértésekkel szembeni fellépés hiányának igazolására a Bizottság gyakran azzal érvel, hogy nehéz válaszolni, hacsak egy tagállam nem fogad el olyan jogszabályi rendelkezéseket, amelyek összeegyeztethetetlenek az uniós joggal.

³¹ M. SADOWSKA, 'Wstrzymanie wykonania decyzji na czas postępowania sądowo-administracyjnego' in SIP, *Prawa cudzoziemców w Polsce w 2020 roku. Raport*, 2021, https://interwencjaprawna.pl/wp-content/uploads/2021/01/raport_SIP_w_dzialaniu_2020.pdf, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

Ha más nem is, az egyik következmény az, hogy az EASO olyan telephelyeken működik, amelyeket a litván kormány a belépés tilalmának fikciójával megkísérelt területen kívülre helyezni, azaz olyan területen, ahol az uniós jog állítólag nem alkalmazandó. Ez jogi, politikai és működési kihívásokat eredményez. Ezen túlmenően, bár az uniós finanszírozás nem támogathatja a jogellenes intézkedéseket, amint azt a határkerítés finanszírozásának megtagadása is mutatja, a finanszírozás azonban olyan kontextusba kerül, ahol a széles körben elterjedt jogsértéseket nem kezelik, és amelyeket az EU-val összeegyeztethetetlen jogi szabályozások jellemeznek.³²

Mintha mindez nem lenne elég, komoly aggodalomra ad okot a menedékkérelmet benyújtó emberekkel való bánásmód, valamint a helyzetről tudósítani próbáló újságírók és a civil szervezetek elleni nagyon baljós fellépés. A rendkívüli állapot bevezetése miatti korlátozások mellett különféle fenyegetéseket is alkalmaznak.

Kijelenthető, hogy bizonyos esetekben a fent részletezettek szerint Fehéroroszország a származási vagy lakóhely szerinti országokkal együttműködve járhatott el, és kétségtelenül Oroszország segítette és buzdította saját politikai haszna érdekében. Mindazonáltal úgy tűnik, hogy az EU-tagállamok válasza olykor sértik az uniós és nemzetközi jogot, illetve egyes esetekben az alapvető erkölcsöt. Megfelelő választ kell adni rájuk, nem pedig Fehéroroszország elítélésének folyamatos ismételtetését, mivel ez amúgy is magától értetődő.

Az illegális migrációval kapcsolatosan Lengyelország vonatkozásában az alábbiak jelenthetők ki:

A koronavírus-járvány miatt, amely az egész világot érintette, és egész Európát nehéz helyzetbe hozta, a 2020-as év határozottan kihívásokkal teli időszak volt a Lengyel Határőrség számára. Ezek között a legnagyobb kihívást a belső határellenőrzés három hónapra történő (2020. március-június) ideiglenes visszaállítása jelentette. Annak ellenére, hogy számos európai utazási tilalom volt érvényben, nem szüntek meg a lengyelországi illegális határátlépési kísérletek. A legfontosabb kiváltó tényezőnek a fegyveres konfliktusokat vagy az ilyen konfliktusok utáni instabil helyzet tekinthető Afrikától és a Közel-Kelettől egészen Dél-Ázsiáig terjedő hatalmas terület vonatkozásában.

Lengyelországot elsősorban tranzit országnak tekintik a külföldiek. Említést érdemel a nemzetgazdaság fejlődése a Lengyelországon belüli migrációs helyzetet befolyásoló lehetséges belső tényezők között. A korábbi években azonosított fő migrációs veszélyek továbbra is fennálltak. Ezek közül kiemelhetjük a déli határon keresztüli illegális határátlépési kísérletek, valamint az illegális migráció a lengyel-ukrán határon, illetve az illegális migráció a Görögország felől érkező repülő járatok vonatkozásában. Ami nem várt esemény volt 2020 során, az a Fehéroroszországból Lengyelországba tartó illegális határátlépési kísérletek számának drasztikus emelkedése volt. A lengyel határőrség országszerte 4014 harmadik

³² Office for Foreigners, 'Zakończenie przedłużonego okresu udzielania pomocy socjalnej', <https://www.gov.pl/web/uw-lodzki/pouczenie-o-zasadach-i-trybie-postepowania-administracyjnego-dot-legalizacji-pobytu-cudzoziemcow>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

ország állampolgárát tartóztatta fel illegális határátlépési kísérlet közben vagy illegális határátlépést követően.³³

Az első és legfontosabb, hogy jelenleg az illegális és felderítetlen behatolások jelentik a legnagyobb veszélyt Európán átívelő migráció szempontjából. Ez a modus operandi az egyik alternatív módszer, hogy a balkáni országokban tartózkodó migránsok elérjék Nyugat-Európát. A koronavírus-járvány következtében számos bevándorlónak korlátozott utazási lehetőségekkel kellett szembenéznie, így úgy döntöttek, hogy illegálisan új útvonalak használatával utaznak tovább céljuk felé. 2020 során 254 külföldit észleltek a hatóságok beutazásukat követően Lengyelország területén a teherautók vagy kisteherautók rakterében (65 felderítés során). Ennek következtében 128%-kal nőtt az elfogott migránsok száma 2019-hez képest (111 fő). A legnagyobb csoportot (126 fő) az afganisztáni állampolgárok alkották az elfogott migránsok között. Őket követték Szíria (60), Irak (21), Törökország (8), Vietnám (7), Algéria (6), Irán (6), Marokkó (6), Eritrea (5), Pakisztán (4), Szudán (2) és Jemen (1) állampolgárai. Túlnyomó többségük a déli határon keresztül lépett be illegális módon Lengyelország területére.

Érdemes kiemelni, hogy a legtöbb migráns teherautókban utazott, amelyek Nyugat-Európa felé tartottak. Azonban olyan teherautókban is észlelték őket, amelyek Skandinávia felé haladtak Oroszországból. Az átmeneti repülési tilalom után a Görögországból érkező repülőgép járatokon tartózkodó illegális migránsok beérkezésének veszélye 2020 második felében felerősödött. Számuk azonban 15%-kal csökkent az észlelt 2019-es adatokhoz képest (2020-ban 46 fő; 2019-ben 54 fő). A többségük hamis vagy csalárd módon szerzett iratokat mutatott be. Az utazási irataikat általában Törökországból Görögországba való belépés után szerezték meg. A migránsok az athéni kapcsolataikat használták leggyakrabban a hamis dokumentumokhoz való hozzájutás céljából. Közöttük legnagyobb arányban Szíria (20 fő) és Törökország (6 fő) állampolgárai voltak. A legtöbb incidenst a katowicei repülőtereken jelentették. Pyrzowice (18 fő) és Varsó-Modlin (11 fő) repülőterein is számos feltartóztatás valósult meg 2020 során.³⁴

A lengyel-ukrán határ továbbra is a schengeni külső határok egyik legveszélyeztetettebb szakaszának tekinthető az illegális migráció szempontjából. A mediterrán útvonalakon keresztül érkezők számának drasztikus csökkenése következtében a migránsok alternatív migrációs útvonalakat keresnek, többek között Ukrajna és Lengyelország területén keresztül. A feltartóztatott migránsok között voltak Afrikából, Közel-Keletről, Dél-Ázsiából érkező külföldiek.

Továbbá megfigyelhető, hogy az Európai Unió területén tartózkodási engedéllyel rendelkező külföldiek nagy számban vesznek részt az illegális határátlépések megszervezésében Ukrajnából Lengyelország felé. 2020-ban a lengyel-ukrán határ közelében több incidens is

³³ Supreme Audit Office, *Przygotowanie administracji publicznej do obsługi cudzoziemców. Informacja o wynikach kontroli*, <https://www.nik.gov.pl/kontrole/P/18/105/>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

³⁴ M.K. NOWAK, 'Poprosila o postojowe, zerwano umowe. Uchodzczy dzis nie maja na chleb, jutro straca mieszkanie,' <https://oko.press/uchodzczy-dzis-nie-maja-na-chleb-jutro-straca-mieszkanie>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

történt külföldiek vonatkozásában, akik autókkal érkeztek, hogy összegyűjtsék az illegális migránsokat tovább utazásuk érdekében.

Az utazás lehetővé vált török állampolgárok számára Törökországból Ukrajnába személyazonosító igazolvány felmutatásával, mely hozzájárul az illegális migráció veszélyéhez, mely során török állampolgárok Ukrajna területén Lengyelország felé történő illegális határátlépési kísérleteket követnek el.

2020 során egyre több migráns érkezett közvetlenül Törökországból Lvovba, majd a lengyel-ukrán határ közelébe utaztak azzal a szándékkal, hogy illegális határátlépést kíséreljenek meg. A török állampolgárok az Ukrajnából Lengyelországba tartó illegális határátlépés miatt észlelt harmadik országbeli állampolgárok 38%-át képviselték. Ami az illegális migrációt illeti a határátkelőhelyeken, Törökország állampolgárait találjuk legnagyobb számban főként hamis (bolgár, német, görög, olasz, lengyel) vízum, útlevél, tartózkodási engedély és személyi igazolvány birtokában. A lengyel határőrség szokatlan jelenséget észlelt 2020 negyedik negyedében a lengyel-fehérorosz határ mentén. 13 esetben történt illegális határátlépés a zöldhatár szakaszán. 119 harmadik országbeli állampolgárt fogtak el, akik között voltak Oroszország (53), Irak (26), Afganisztán (23), Srí Lanka (11) és Irán (6) állampolgárai. A csoportok körülbelül 3-15 főből álltak. Szokatlannak tekintette a lengyel hatóság, hogy a belarusz szolgálatok nem erősítették meg a csoportok illegális határátlépését. Ez az útvonal az elmúlt években nem volt jelentős, és nem tulajdonították nagy kockázatúnak eddig, de elkezdett aktívvá válni 2020 során, és a lengyel hatóságok nagyobb erőforrásokat helyeztek ezt követően erre a határszakaszra az instabil belső helyzet Fehéroroszországban. A fenyegetés a schengeni határok tekintetében a másik szárazföldi szakaszon - a lengyel-orosz határon volt a legalacsonyabb.

A kihívásokkal teli 2020-as év után a 2021-es év még a korábbiaknál is több erőfeszítést követelt a lengyel határőrségtől. A példátlan migrációs nyomás a lengyel-fehérorosz határon hozzájárult ehhez az értékeléshez. Ennek a nyomásnak a migrációs hatása nem csak a fehéroroszországi keleti határon volt tapasztalható, hanem a nyugati határon is Németország irányába. A jelenség teljesen háttérbe szorította a 2021-ben tapasztalható egyéb migrációs fenyegetéseket. A korábbi években azonosított összes főbb fenyegetés, melyről korábban beszámoltunk Lengyelország vonatkozásában azonban továbbra is jelentős volt és még mindig fennáll. A lengyel határőrség megállapította, hogy nőtt a feltartóztatott migránsok száma: illegális beutazások Lengyelország déli határán keresztül, illegális migráció a Görögországból érkező repülőgépeken.

2021-ben a lengyel határőrség 10 409 fő harmadik országbeli állampolgárt fogott el a külső és a belső határok illegális határátlépése (vagy illegális határátlépés kísérlete) során, ami 159%-os növekedést jelent 2020-hoz képest (4 014 fő). A migránsok között Ukrajna (4265 fő), Irak (2174 fő), Szíria (727 fő), Afganisztán (710 fő) és Georgia (516 fő) állampolgárai voltak, őket követték Moldova (459 fő), Oroszország (247 fő), Törökország (169 fő) és Fehéroroszország (152 fő) állampolgárai.³⁵

³⁵ M. PACHOCKA, K. PĘDZIWIATR, K. SOBCZAK-SZELC, J. SZALAŃSKA (2020) 'Reception Policies, Practices and Responses: Poland Country Report', RESPOND Working Papers 2020/45,

2020-ban viszonylag alacsony volt a Görögországból Lengyelországba repülőgépeken érkező illegális migráció, míg ennek veszélye jóval magasabb szintre emelkedett 2021-ben (+520%; 2021-ben 285 fő a 2020-ban észlelt 46 személyhez képest). A migránsok többsége hamis (156 fő) vagy csalárd módon szerzett (100 fő) okmányt mutatott be az ellenőrzések során a tartózkodás jogszerűségének igazolásaként. Ezeket az okmányokat rendszerint Törökországból Görögországba való belépésük után szerezték be.

Az észlelt migránsok túlnyomó többsége szíriai állampolgár (214 fő), míg a többi Afganisztán (26 fő), Irak (11 fő) és Törökország (6 fő) állampolgárai voltak. A Lengyel Határőrség a legtöbb esetről Warszawa-Okęcie repülőtereken (103 fő észlelt személy) és Krakó-Balicén (86 fő) repülőterei esetén számolt be. Az illegálisan belépő külföldiek Lengyelországot tranzitországnak tekintették és legfőbb szándékuk az volt, hogy vonattal vagy busszal elérjék Németországot vagy Hollandiát. Ennek a jelenségnek a mértéke bizonyítja, hogy Athénban széles körben elérhetőek hamis utazási dokumentumok.

A fehérorosz biztonsági szolgálatok és közigazgatási adminisztráció részt vettek a külföldiek érkezésének megszervezésében a származási országukból, valamint segítettek a tartózkodásuk legalizálásában, szállásukat biztosították Fehéroroszország területén, valamint az Európai Unióba irányuló illegális határátlépés megkönnyítésében is segítettek a hatóságok. Érdemes kihangsúlyozni, hogy Fehéroroszország vízummentességet vezetett be a magas migrációs kockázatú országokból származó külföldiek számára. Ezen túlmenően, közvetlen járatok széles választékát kínálták Minszkbe Isztambulból, Moszkvából és Dubaiból, így elősegítve a külföldiek beutazását Fehéroroszországba.³⁶

A lengyel határőrség 2021-ben növekedést észlelt az alábbi határszakaszokon:

- illegális migráció a lengyel-fehérorosz határon;
- illegális migráció a lengyel-ukrán határon;
- illegális belépések Lengyelország déli határán keresztül;
- Görögországból repülővel történő illegális migráció.

Új migrációs útvonal megjelenése volt megfigyelhető Fehéroroszország területén az EU felé, mely a tagállamokra komoly veszélyt jelentett. A migránsok tömeges beáramlása ellenére a lengyel határőrségnek sikerült ellenőrzés alatt tartania a helyzetet és hatékonyan megvédeni az államhatárt a lengyel hadsereggel és a rendőrséggel való sikeres együttműködés révén. Az illegális határátlépés történő átkelési kísérletek nem szűntek meg.

Az Ukrajna területén zajló fegyveres konfliktusok tömeges menekültáradatot váltottak ki az országból Lengyelország felé.

https://www.researchgate.net/publication/340175807_Reception_Policies_Practices_and_Responses_Poland_-_Country_Report, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

³⁶ D. NOWOK, 'O pomocy żywnościowej podczas pandemii i lockdownu', https://ptps.up.krakow.pl/wp-content/uploads/sites/22/2020/06/e-book_biss_xi-1.pdf, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

A menekültügyi információs adatbázis adatai alapján a lengyel menekültügyi rendszer az alábbiak szerint épül fel:

A statisztikákat a Külföldiek Hivatalának vezetője szolgáltatja heti rendszerességgel, és a honlapjukon is elérhető. A Külföldiek Hivatalának vezetője szintén minden évben éves jelentést készít a lengyelországi migrációs helyzetről. 2021-ben összesen 7698 nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtottak be, ami jelentős növekedést jelent a világjárvány által uralt 2020-hoz képest (2803 kérelem). Jelentősen nőtt az elismerési arány, a 2021-ben megvizsgált kérelmezők több mint fele kapott menekültstátuszt vagy kiegészítő védelmet. Az elismerés arányát befolyásolta, hogy közel 1100 afgánt evakuáltak, akik ekkor kaptak menekültstátuszt. A kiegészítő védelmet kérők túlnyomó többsége fehérorosz állampolgár volt.

Míg Oroszország továbbra is a fő származási ország, a fehérorosz állampolgárok által benyújtott kérelmek száma nagymértékben nőtt, a 2019-es 37 főről 407 főre 2020-ban. Így 2020-ban Fehéroroszország volt a menekültkérelmek között a második fő származási ország. A kormány számos olyan politikát vezetett be, amely lehetővé tette a fehéroroszok legális belépését. Lengyelországban a vízumkönnyítések és a tartózkodási engedélyek megszerzésének megkönnyítése révén a fehéroroszok alkotják a külföldiek második legnagyobb csoportját Lengyelországban, közülük 2020-ban körülbelül 28 000-en rendelkeztek tartózkodási engedéllyel.

2023. január 1-jétől azok a fehéroroszországi állampolgárok, akik a Külföldiekről szóló 2013. december 13-i törvény 186. cikke (1) bekezdésének 9. pontja szerint ideiglenes tartózkodási engedélyt kaptak, külföldiek számára kiállított lengyel úti okmányt kaphatnak. A 2023. január 1-jétől bevezetett változtatások lehetővé teszik lengyel úti okmányok kiállítását azon külföldiek számára, akik a külföldiekről szóló, 2013. december 12-i törvény 186. cikke (1) bekezdésének 9. pontja értelmében ideiglenes tartózkodási engedélyt kaptak Lengyelországban. Ez vonatkozik azokra a külföldiekre is, akik közvetlenül a tartózkodási engedély iránti kérelem benyújtását megelőzően a 60. cikk (1) bekezdésének 23. pontjában említett tartózkodási célokra kiállított nemzeti vízum alapján a Lengyel Köztársaság területén tartózkodtak ún. „humanitárius vízum” birtokában) és a 186. cikk (5) bekezdése alapján kiadott rendelkezésekben meghatározott állampolgársággal kell rendelkezniük. A most bevezetett változtatások tehát az ideiglenes tartózkodási engedéllyel rendelkező fehérorosz állampolgárokra vonatkoznak.³⁷

2021-ben a kérelmezők fő származási országa Fehéroroszország volt, míg a korábbi években főleg Oroszország. A második legnagyobb csoportot az afgánok alkották, Lengyelországba 1100 afgán került evakuálásra.

A 2022. február 24-én Ukrajna területén megindult orosz invázió eredményeként Lengyelország soha nem látott mértékben fogadott be menekülteket. A határőrség adatai szerint a háború kezdete óta 3,2 millióan érkeztek Ukrajnából Lengyelországba, főként ukrán állampolgárok. A válság kezdete óta Lengyelország „nyitott ajtók” politikát hajtott végre. A

³⁷ M. ŁYSIENIA, 'Pozbawienie pomocy socjalnej w postępowaniu uchodźczym: Haqbin a prawo polskie', 12 April 2021, Laboratorium Migracji Blog, <https://interwencjaprawna.pl/laboratorium/prawa-socialne-migrantow/>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

Külföldiek Hivatala 2022. február 27-én közzétette honlapján, hogy az Ukrajnából elmenekült személyeknek nem kell sehol regisztrálniuk, és nem kell aggódnuk tartózkodásuk jogszerűségéért, beleértve azokat az ukrán állampolgárokat sem, akik már a konfliktus kirobbanása előtt Lengyelországban tartózkodtak.

2022. március 4-én a Tanács végrehajtási határozata bevezette az ideiglenes védelmi státuszt az EU-ban az Ukrajnából háború elől menekülő személyekre vonatkozóan, amely mind az ukrán állampolgárokra, mind a harmadik országok állampolgáira vonatkozott. 2022. március 12-én kiadták és hatályba lépett az ukrán állampolgároknak nyújtott segítségnyújtásról szóló, Oroszország folyamatos ukrajnai inváziójával kapcsolatos különleges törvény (a segélytörvény). Az orosz agresszió eredményeként közvetlenül Lengyelországba jogosultak az ideiglenes védelmi státusz megszerzésére, amely 18 hónapig jogosítja fel Lengyelországban tartózkodni a kérelmezőket. Ahhoz, hogy az ehhez a státuszhoz kapcsolódó számos egyéb jogot, szolgáltatást és előnyt élvezhessenek, a személyeknek nemzeti személyi számra (PESEL) volt szükségük. A jelentkezés 2022. március 16-tól volt lehetséges, szintén kevésbé formalizált módon. A törvény vonatkozik az ukrán állampolgársággal nem rendelkező ukrán állampolgárok házastársaira is, akik a háború következtében Ukrajnából érkeztek Lengyelországba.³⁸

A segítségnyújtásról szóló törvény hatálya alá nem tartozó összes többi személy a védelmi törvény tanácsi végrehajtási határozaton alapuló rendelkezései alapján jelentkezhet ideiglenes védelmi státuszra. A védelemről szóló törvény alapján a háború előtt Ukrajnában élő, nem ukrán állampolgár házastársaként felkínált külföldi állampolgárok átmeneti védelmi jogállásának tartalma szűkebb; státuszuk jobban hasonlít a nemzetközi védelmet élvezők kérelméhez. Az emberi jogok biztosa javasolta, hogy a segélytörvény – amely szélesebb körű védelmet biztosít az ideiglenes védelemre vonatkozó jelenlegi rendelkezéseknél – vonatkozzanak azokra a külföldiekre is, akik a háború kitörése előtt Ukrajnában éltek.

A segélyezésről szóló törvény alapján az ukrán állampolgárok a lengyel állampolgárokhoz hasonlóan teljes hozzáférést kaptak a lengyel munkaerőpiachoz (nem szükséges munkavállalási engedély) és a lengyel egészségügyi rendszerhez, és egyszeri, 300 PLN összegű pénzbeli megélhetési támogatásban részesültek (63 EUR) személyenként. Az ukránok számos szociális ellátásra is jogosultak, köztük családi pótlékra. Az ukrajnai gyerekek ugyanolyan alapon kaptak jogot lengyel iskolákba járni, mint a lengyel állampolgárok. Számos befogadó állomást hoztak létre a sport- vagy koncerttermekben, amelyek segítséget, oltást, anyagi segítséget (például higiéniai cikkeket), ételmelet és menedéket nyújtanak.

A Külföldiek Hivatala (OFF) a nemzetközi védelem iránti kérelmek elbírálásáért felelős és elsőfokú határozathozatalra illetékes hatóság. Az OFF által 2019. július 16-án közölt információk szerint az alkalmazottak összlétszáma 413 tisztviselő volt, akiknek túlnyomó többsége állandó alkalmazott volt (363 fő állandó alkalmazott és 50 fő ideiglenes foglalkoztatott). Az ukrán ügyekben dolgozók száma 34 fő volt. 2020-ban 25 ügyintéző volt felelős a meghallgatásokért és a nemzetközi védelem iránti kérelmek elbírálásáért. A

³⁸ Office for Foreigners, 'Komunikat ws. zatrućia w ośrodku dla cudzoziemców', <https://www.gov.pl/web/udsc/komunikat-ws-zatrućia-w-osrodku-dla-cudzoziemcow>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

Külföldiek Hivatalának vezetőjét a Belügyminisztérium felkérésére a Miniszterelnökség nevezi ki a nyílt pályázaton jelentkezők közül.

2021 közepe óta jelentősen megnőtt a Fehéroroszországból Lengyelországba belépni kívánó menedékkérők és migránsok száma. A határőrség adatai szerint 2021 augusztusában 3500 személy próbálta meg átlépni a határt, míg 2020 augusztusában egy sem. Fehéroroszország az EU-szankciókra válaszul megkönnyítette az EU-ba irányuló irreguláris migrációt, míg Lengyelország megtagadta a menedékjogi eljárásokhoz való hozzáférést azoknak, akik illegális módon próbáltak meg területére bejutni. Ennek eredményeként 2021 augusztusában egy mintegy 30 fős afgán állampolgárságú csoport (férfiak, nők és gyerekek) több hétig rekedt a határon Usnarz Górný falu közelében, anélkül, hogy Lengyelországba, vagy pedig Fehéroroszországba bebocsátást nyertek volna.³⁹

2021. szeptember 2-án hivatalosan is bevezették a szükségállapotot Podlaskie és Lubelskie vajdaságokban, a fehérorosz határt körülvevő területen. Ez magában foglalta a területen való tartózkodási tilalmat, kivéve bizonyos személyek csoportjait (pl. a lakosok), valamint a határral kapcsolatos intézkedésekről szóló nyilvános információkhoz való hozzáférés korlátozása a védelem érdekében. Erősen korlátozta az újságírók és a civil társadalmi szervezetek lehetőségét, hogy figyelemmel kísérjék a helyzetet a határon, és humanitárius segítséget nyújtsanak. Ennek ellenére sok embernek (az aktivistáknak és a korlátozás alá vont körzet lakóinak) sikerült aktívnak maradnia és segíteni a menedékkérőknek és migránsoknak, akik gyakran hónapokig a határzóna tiltott területét körülvevő sűrű erdőben maradtak.

A határzónában kialakult helyzet gyorsan humanitárius válsággá vált. A lengyel határőrök a katonaság és a rendőrség segítségével megállították a migránsokat a határ menti térségben, és – a jogi eljárások kezdeményezésének elmulasztása (azaz kiutasítási határozat vagy nemzetközi védelem megadása) révén – arra kényszerítik a migránsokat, hogy térjenek vissza Fehéroroszországba. Közvetlenül azután, hogy átlépték a határt, a fehérorosz határőrök erőszakkal kényszerítették őket arra, hogy ismét átkeljenek Lengyelországba.

A lengyel hatóságok válasza a válságra főként a határ militarizálására összpontosított, nevezetesen a határ védelmét szolgáló katonák (határőrség, rendőrség és hadsereg) számának növelésére, valamint a menedékkérők és migránsok beáramlásának megállítására szolgáló fizikai akadály felépítésére. A borotva drótkerítést csúcstechnológiával épült, 353 millió eurós összegből emelet határfal húzódik 186 km hosszúságban és 5,5 m magassággal. Építését 2022 januárjában kezdték el, és 2022 nyarára fejezték be.

A rendkívüli állapotot többször meghosszabbították. Érdemes megjegyezni, hogy a lengyel legfelsőbb bíróság 2022. január 18-án megvizsgálta az emberi jogi biztos által benyújtott panaszt, és döntött arról, hogy „az intézkedések jogszerűek voltak a határon”.

A határon kialakult helyzet ellentmondásos jogszabályi változásokhoz vezetett. 2021. augusztus 21-én a Belügy- és Közigazgatási Minisztérium módosította a határon átnyúló utazás – amely a COVID-intézkedések egyike – felfüggesztéséről szóló rendeletet. Ez a módosítás

³⁹ G. ZAWADKA, 'Tragiczne grzybobranie Afgańczyków – koniec śledztwa', <https://www.rp.pl/kraj/art19248821-tragiczne-grzybobranie-afganczykow-koniec-sledztwa>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

jogalapot adott a migránsok határmenti területekről történő közvetlen kitoloncolásához, ha azok illegálisan lépték át azt. Az emberi jogok biztosa szerint ez a módosítás ugyan nem érinti közvetlenül a nemzetközi védelmet kérőket, de jelentősen korlátozza a nemzetközi védelem iránti eljáráshoz való hozzáférést. Valójában a fenti kategóriákba tartozók egyáltalán nem kérhettek hatékonyan védelmet.

Ezzel párhuzamosan a kormány 2021. augusztus 23-án benyújtotta a parlamentnek a külföldiekről szóló törvény és a külföldiek védelméről szóló törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot. A törvénytervezet célja az volt, hogy felgyorsítsa a külföldiek kiutasítását közvetlenül az EU külső határának jogosulatlan átlépését követően. A törvénytervezet aggodalmat váltott ki az emberi jogi civil szervezetek körében, mivel ezek a rendelkezések alapot adnak a külföldi állampolgárok Lengyelországból történő kitoloncolására, még akkor is, ha nemzetközi védelmet kérnek.

A módosítások 2021. október 26-án léptek hatályba. A korábbi terveknek megfelelően új jogi eszközt vezettek be, amely lehetővé teszi a kiutasítást, mely során a hatóság elrendeli Lengyelország elhagyását, miután a külföldi jogosulatlanul átlépte a határt. A Lengyelország elhagyására vonatkozó döntést a schengeni övezetre kiterjedő beutazási tilalom kíséri, mely során egytől öt évig terjedően utasíthatják ki az EU tagállamainak területéről az illegálisan Lengyelországba érkező külföldieket. Az új törvény azt is lehetővé teszi, hogy a Külföldiek Hivatala figyelmen kívül hagyja a határt illetéktelenül átlépő külföldi nemzetközi védelem iránti kérelmét, kivéve, ha közvetlenül arról a területről érkezett, ahol életét vagy szabadságát üldöztetés vagy súlyos sérelem fenyegette, valamint megbízható indokokat mutattak be az illegális beutazásra, és közvetlenül a határátlépés után nemzetközi védelmet kértek.⁴⁰

Ami a rendelet és a külföldiekről szóló törvény módosított változata közötti kapcsolatokat illeti, mindkét rendelkezést párhuzamosan alkalmazzák. A külföldiekről szóló törvény szűkebb személyi hatályú, mert azokra a személyekre vonatkozik, akiket közvetlenül a jogosulatlan határátlépést követően fogtak el. A rendelettel ellentétben a külföldiekről szóló módosított törvény nem átmeneti intézkedés.

Az emberi jogi biztos és a civil szervezetek határozottan bírálták az új törvényt. Az UNHCR észrevételében sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy a módosítások jelentősen korlátozzák a határmenti térségben elfogott személyek menedékkérésének lehetőségét.

A rendelkezésre álló statisztikák alapján az a következtetés vonható le, hogy az új törvényt sokkal gyakrabban alkalmazzák Lengyelország elhagyására, mint a nemzetközi védelem iránti kérelem figyelmen kívül hagyásának indoklásaként. A határőrség szerint 2021-ben 2384 harmadik országbeli állampolgárt köteleztek Lengyelország elhagyására az új törvény alapján. Ennek ellenére ezt az eszközt szelektíven alkalmazták, különösen egyes személyek esetében, talán azért, mert bizonyos közigazgatási eljárást igényel (ellentétben a 2021. augusztus 21-én módosított rendelet alapján történő kiutasítással). A személyek többségét azonban kérelmük nyilvántartásba vétele nélkül utasítják ki. Ami az új törvény alapján benyújtott nemzetközi

⁴⁰ W. KLAUS, 'Rozwiązania prawne stosowane w odniesieniu do osób starających się o ochronę w Polsce', https://informacje.pan.pl/images/serwis/2018/02/Uchod%C5%BACy_w_Polsce_ekspertyza_KBnM_PAN.pdf, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

védelem iránti kérelem figyelmen kívül hagyásának statisztikáját illeti, a Külföldiek Hivatala azt közölte, hogy 2021-ben 5 főre vonatkozott, így úgy tűnik, hogy a módosításnak eddig nem volt nagy hatása ebben a vonatkozásban.

A határőr-főkapitányság szerint 2021-ben 33 147 személy beléptetését tagadták meg a fehérorosz határon, mely ellen mindössze 52 személy nyújtott be fellebbezést. Sajnos nem lehet megbecsülni, hogy pontosan hány személy rekedt Lengyelország és Fehéroroszország között, és közülük hányan szorulnak nemzetközi védelemre, illetve hányuk kérelmét utasították el az eljárások során.

2021 augusztusában összesen mintegy 1100 afgánt evakuáltak Lengyelországba. A Külföldiek Hivatala adatai szerint október végén 861-en tartózkodtak Lengyelországban. 2021 végére a Lengyelországban tartózkodók megkapták a menekültstátuszt. Egyes források szerint azonban körülbelül egyharmaduk hagyta el Lengyelországot (az elismerés után is) a korlátozott anyagi támogatás miatt.

A nemzetközi védelem iránti kérelmeket a határőrséghez kell benyújtani, amely továbbítja azokat a Külföldiek Hivatalának vezetőjéhez, a határőrség nem tagadhatja meg a kérelem átvételét.

A COVID-19 világjárvány miatt 2020. március 16-án felfüggesztették a közvetlen, személyesen történő ügyfélszolgálatot a Külföldiek Hivatalában. Személyes látogatásra az irodában csak a „mindenképpen szükséges” ügyekben, előzetes telefonos egyeztetés után volt lehetőség. Arra kérték a külföldieket, hogy írásban (postai és e-mailben) vagy telefonon forduljanak a Külföldiek Hivatalához. A varsói székhelyű Külföldiek Hivatalának épületében működik a határőrség is, ahol nemzetközi védelem iránti kérelmeket lehet benyújtani. A közvetlen ügyfélszolgálatot a Hivatal 2020. május 25-én ismét életbe léptette, és azóta a szolgáltatás a lengyelországi világjárvány következtében kialakult egészségügyi szabályoknak megfelelően történik.

A nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtásakor az úti okmányt (pl. útlevelet) be kell nyújtani a határőrséghez. A menedékkérők számára ideiglenes személyazonosító okmányt (Tymczasowe Zaświadczenie Tożsamości Cudzoziemca) állítanak ki, amely feljogosítja őket Lengyelország területén való tartózkodásra. A dokumentum eredetileg 90 napig érvényes – dublini eljárás során hazatelepülők esetén 10 napig – majd 6 hónapig, és a Külföldiek Hivatalának vezetője 6 havonta meghosszabbíthatja azokat a menekültügyi eljárás végéig. A COVID-19 világjárvány miatt az ideiglenes személyazonosító igazolvány érvényessége automatikusan meghosszabbodott a lengyelországi járványos állapot megszűnését követő 30 napig.⁴¹

2020-ban, amikor a nemzetközi védelem iránti kérelmeket nem lehetett benyújtani, többnyire a „menedékjog iránti kérelem benyújtására irányuló szándéknyilatkozatokat” fogadta be és

⁴¹ Commissioner for Human Rights, 'Sytuacja migrantów i migrantek w czasie pandemii. Stanowisko RPO i Komisji Ekspertów ds. Migrantów', <https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Stanowisko%20Komisji%20Ekspert%C3%B3w%20ds.%20Migrant%C3%B3w%202013.05.2020.pdf>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

vette nyilvántartásba a határórség. A törvény szerint azonban azokra a személyekre, akik „bejelentették a menedékkérelmi iránti kérelem benyújtásának szándékát”, nem terjednek ki az orvosi és szociális segítség, mivel a nemzeti jog szerint még nem minősülnek kérelmezőnek. A Belügyminisztériumnak írt levélben, a civil szervezetek konzorciuma felvetette a kérdést, hogy ezeket a személyeket be kell-e vonni a menedékkérők szociális rendszerébe? A Külföldiek Hivatala szerint 2021-ben 937 személy jelezte nemzetközi védelem iránti kérelmét. 2020-ban 298 fő, a Határórség 2021-ben 72 fő kérelmét regisztrálta, és arról számolt be, hogy a védelem iránti kérelmet bejegyezték, és a kérelmet későbbre tűzték ki, többnyire olyan esetekben, amikor tolmács nem volt elérhető. A határórség megerősítette, hogy ez egyben azt is jelenti, hogy bizonyos esetekben csak a fogdában lehetett kérvényt benyújtani. Ugyancsak ezt az intézkedést alkalmazták a későbbi, már szociális segítségben részesülő kérelmezők esetében oly módon, hogy elkerülhető legyen a zsúfolt és a sorban állás közben megfelelő távolságot tarthassanak egymástól a kérelmezők.

2021 végén 8 befogadó állomás működött Lengyelországban, amelyek 1615 helyet kínáltak a menedékkérőknek. Két központ szolgál első fogadó központként (Dębakban és Kolonia-Horbóuban), hat pedig szállásadóként működik (Białystok, Czerwony Bór, Bezwola, Łuków, Grupa és Linin). Az összes befogadó központ irányításáért a Külföldi Iroda vezetője a felelős. Ez a hatóság átruházhatja a központok kezelésének lehetőségét más társadalmi szervezetekre, egyesületekre, magántulajdonosokra, cégekre stb. Jelenleg 5 befogadóállomást irányítanak magánvállalkozók. A befogadó állomásokon kívül élő menedékkérőknek folyósított pénzügyi juttatás nem elegendő a lengyelországi tartózkodásuk összes költségének fedezésére, sőt a menedékkérők alapvető szükségleteinek kielégítésére sem. Ezzel a juttatással nehéz lakást bérelni.⁴²

A törvény a menedékkérők számára a menedékkérelmi benyújtásától számított hat hónapot elteltével teszi lehetővé a munkaerőpiacra való belépést, ha ez idő alatt nem születik jogerős döntés, és ha a kérelem nem a menedékkérő hibájára vezethető vissza.

2021 nyarán a „Lengyel migrációs politika – tevékenységi irányok 2021-2022” című új dokumentumról konzultáltak a civil társadalommal. A dokumentum kitér arra, hogy optimalizálni kell a befogadás tárgyi feltételekkel és az orvosi segítséggel kapcsolatos eljárásait. Fenn kell tartani és ellenőrizni kell a befogadás megfelelő színvonalát, de a költségeket is ellenőrizni kell. A külföldi tanulókkal dolgozó tanároknak megfelelő képzésben kell részesülniük. A 2021-2022-es befogadási terveket a civil szervezetek elégtelennek ítélték meg a dokumentumban. A „lengyel migrációs politika” előkészítését ezt követően felfüggesztették, állítólag a lengyel-fehérorosz határon kialakult humanitárius válság kapcsán.

A 2021-es humanitárius válság a lengyel-fehérorosz határon sok leendő menedékkérőnek nem biztosított anyagi támogatást a befogadási feltételekhez. A határon rekedt vagy Fehéroroszországba visszaszorított külföldiek – a lengyel, uniós és nemzetközi jog ellen – nem kérhettek nemzetközi védelmet Lengyelországban, így nem kaphattak anyagi befogadási feltételeket, beleértve az orvosi segítséget sem.

⁴² D. ZADROGA, 'Polska Misja Medyczna pomoże przy granicy polsko-białoruskiej', <https://oilkrakow.pl/polska-misja-medyczna-pomoze-przy-granicy-polsko-bialoruskiej/>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

A Határőrség a menedékkérelem befogadásakor a kérelmező számára érthető nyelven és írásban köteles tájékoztatni magáról a menedékjogi eljárásról, a menedékkérő jogairól, kötelezettségeiről, valamint e kötelezettségek elmulasztásának jogkövetkezményeiről, valamint a befogadási tárgyi feltételek mértékéről. A menedékkérőnek megadja annak a központnak a címét is, ahol jelentkezniük kell. A Határőrség adatai szerint 22 nyelven.

A lengyel-fehérorosz határon kialakult helyzet miatt a fogva tartási központok száma 6-ról 9-re, a fogvatartási központok férőhelyeinek száma pedig 628-ról 2308-ra nőtt 2021 végén. 2021 augusztusában új fogvatartási központok nyíltak Czerwony Bórban, Biała Podlaskában és Wędrzynben a határőrség, a Külügyi Hivatal és a Nemzetvédelmi Minisztérium (Wędrzyn) együttműködése eredményeként. Az új fogva tartási központok közül kettő korábban befogadó állomásként működött. A Külföldiek Hivatalának vezetőjével 2021 júliusában kötött megállapodás alapján a határőrség átalakította a külföldiek befogadó központjainak épületét Biała Podlaskában (augusztus 2.) és Czerwony Bórban (a fogolytábor białystoki kirendeltsége) (augusztus 12.) fogva tartási központok szükségleteihez. Ezenkívül a külföldieket (a gyermekes családokat is) tornatermekben (Kętrzynben) és a meglévő fogva tartási központokhoz (Kętrzyn és Lesznawola) beépített konténerekben helyezték el.⁴³

Ezenkívül a határőrség a közvetlenül a lengyel-fehérorosz határon feltartóztatott migránsokat két határőrállomáson (Dubicze Cerkiewne-ben és Połowce-ben) helyezte el, amelyeket „külföldiek regisztrációs központjainak” neveztek el (Centrum Rejestracyjne Cudzoziemców).

2022 februárjától a férfiak Wędrzyn, Lesznawola és Krosno Odrzańskie településeken kerülnek elhelyezésre. Biała Podlaska (2 épület), Czerwony Bór, Białystok, Kętrzyn és Przemyśl településeken a gyermekes családok és egyedülálló nők kerülnek elszállásolásra. Az emberi jogi biztos véleménye szerint a fogva tartási központok körülményei nem mindig igazodtak a megváltozott helyzethez.

2021. augusztus 13-án új módosítást vezetett be a Belügyminisztérium 2015. április 24-i, a külföldiek őrzött központjairól és fogdákról szóló rendeletében, amely lehetővé teszi külföldiek elhelyezését külföldiek számára kialakított szobákban vagy bentlakásos zárkákban. A külföldieknek legalább 2X2 négyzetméter helyre van szükség, legfeljebb 12 hónapig

Ez az új szabályozás a fogva tartási központok túlszűfoaltságát okozta, különösen a Lesznawola, Przemyśl, Wędrzyn, Białystok és Kętrzyn zárt táborok területén. A fogva tartási központok túlszűfoaltsága miatt a szociális asszisztensek száma nem volt elegendő a fogva tartási központokban. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a külföldiek eljárásaik aktuális állásáról való tájékoztatáshoz való jogát nem tartják tiszteletben, és a külföldiek nincsenek tisztában jogaikkal és kötelezettségeikkel sem.

Érdemes megjegyezni, hogy azokat a szíriai és afganisztáni menedékkérőket, akik a lengyel szabályozás ellenében lépik át a lengyel-fehérorosz határt, kezdetben gyakran őrizetbe vették annak ellenére, hogy Lengyelország felfüggesztette az ezekben az országokban irányuló

⁴³ M.J. PIETRUSIŃSKA, N. GEBERT, 'Leczymy uchodźców. Raport oparty na relacjach pracowników przygranicznych placówek służby zdrowia', https://granicaprawczlowieka.amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2022/08/211219_raport_fin_medycy.pdf, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

kitoloncolásokat. Később kiengedték őket a fogdákból, annak ellenére, hogy a bíróságok sok esetben meghosszabbították az ott tartózkodásukat.

A statisztikák azt mutatják, hogy a bevándorlók csak kis számban nyújtottak be menedékkérelmet a fehérorosz határ közelében található határőrségeken. A Külföldiek Hivatalának vezetője szerint továbbá minden iraki állampolgár, aki 2021-ben nemzetközi védelmet kért, külföldiek fogva tartási központjában nyújtotta be kérelmét – miután megkapta a kitoloncolásról szóló határozatot (főleg Kętrzynben vagy Krosno Odrzańskieben).

A Külföldiek Hivatala szerint az őrizetbe vett menedékkérők kérelmeinek elbírálása prioritást élveznek, de ez nem jelenti azt, hogy az ügyek összetettsége esetén gyorsabban kivizsgálják azokat. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a menedékkérőknek mindössze 3-7 nap áll rendelkezésükre további bizonyítékokat kell bemutatni az ügyükben, mielőtt a menedékjogi határozatot meghoznák. Az interjú videó konferencia útján zajlik pszichológus és tolmács jelenlétében (például a kętrzyńi zárt központban). A civil szervezetek tájékoztatása szerint a pszichológusok és tolmácsok a Külföldi Iroda adott kirendeltségének helyiségében állnak rendelkezésre. Ezen kívül a menedékkérők a videokonferencia gyenge minősége miatt panaszkodnak, és azt állítják, hogy nem hallották, mit mondanak.

Emellett a civil szervezetek azt állítják, hogy az őrizetbe vett menedékkérők esetében a Menekültügyi Tanács nem folytat bizonyítási eljárást, vagyis nem értékeli a nemzetközi védelem iránti kérelem indokait. Ráadásul a másodfokú eljárás során a menedékkérőknek mindössze 3-7 nap a végső bizonyítékok bemutatására ügyükben.

A humanitárius védelmet (zgoda na pobyt ze względnów humanitarnych) korlátlan időre biztosítják. A humanitárius védelemben részesülő személy 2 éves tartózkodási igazolványt (karta pobytu) kap. Az igazolványt ezen időszak után további 2 évre megújítják. Az első és az azt követő kártyát a külföldi kérésére induló eljárás során állítják ki.

2022. január 1-jén 1565 személy rendelkezett érvényes menekült-tartózkodási igazolvánnyal, 2239 személy a kiegészítő védelemben részesülőknek kiadott érvényes tartózkodási kártyával és 1750 személy a humanitárius védelmi rendszer keretében kiadott engedéllyel tartózkodott Lengyelország területén. A Külföldiek Hivatala, amely a menekültek és a kiegészítő védelemben részesülők tartózkodási kártyáinak kiállításáért és megújításáért felelős, Varsóban található. A humanitárius védelemben részesülők esetében a tartózkodási kártya megújításáért felelős hatóság a külföldi jelenlegi tartózkodási helye felett illetékes határőrség.

Várható veszélyek a jövőben Lengyelország területén a migráció vonatkozásában:

A fő veszélyt a szervezett bűnözői csoportok jelentik, amelyek életveszélyes körülmények között csempésznek embereket. A zöldhatáron továbbra is fennáll az ember- és árucsempészet. Továbbra is magas az illegális határátlépések veszélye a zöldhatáron. Hacsak nem számolják fel a szárazföldi határon működő csempészhálózatokat, az illegális határátlépések száma növekedni fog. A vízumliberalizációval kapcsolatos helyzet folyamatos figyelmet igényel, különösen az ukrán, georgiai, makedón, szerb és albán állampolgárok esetében. A schengeni övezetbe legálisan belépő, de a tartózkodási vagy vízumfeltételeknek nem megfelelő (főleg az Egyesült Királyság és Szerbia állampolgárai) tartózkodási idejét

túllépők (főleg a munkavégzésben érdekelt ukrán és szerb) száma várhatóan azonos vagy alacsonyabb lesz, mint korábban. A hamisított úti okmányok használata továbbra is érinteni fogja mind a nem schengeni, mind a schengeni övezeten belüli repülőgép járatokat. A tranzitterülettel való visszaélés is megfigyelhető. A külföldiek tranzitja során az illegális migrációs veszély az alábbi állampolgárok esetén kimagasló: Szíria, Afganisztán, Pakisztán, Irak, Irán, Srí Lanka, Banglades stb. Tekintettel a Törökországban és Görögországban tartózkodó migránsok nagy számára, valamint a nyugat-balkáni országok területén fennálló helyzetre, kimagasló kockázatot jelentenek ezek a területek migrációs szempontból Lengyelországra is.⁴⁴

7. Migrációs adatok

A határozattervezet alapján 2021.11.04. napjáig 7.831 fő lépett be illegálisan Belorussziával szomszédos európai országokba, mely szignifikáns növekedést jelent az előző év azonos időszakában tapasztalható illegális határátlépésekhez (257 fő) képest. Litvániában 2.676, Lettországból 579, míg Lengyelországban 6.730 menedékkérelmet nyújtottak be a Litvániából illegálisan érkező migránsok. 2021-ben a három tagállam 42.741 esetben akadályozott meg illegális határátlépési kísérletet. Megközelítőleg 10.000 migráns tartózkodhat a három ország Belorussziával közös határai mentén.

A tervezet alapján a Bizottság rendkívüli pénzügyi támogatást nyújtott Litvániának. A Határigazgatási és Vízügyi Eszköz (BMVI) keretében erre a pénzügyi időszakra e tagállamok számára előirányzott 360 millió eurón felül további mintegy 200 millió eurós kiegészítést is biztosított, amely 2021-ben és 2022-ben lesz elérhető. Litvánia sátrakat, ágyakat, fűtési rendszereket és egyéb olyan tárgyakat kapott a plusz forrás révén, amelyek elengedhetetlenek a Litvánia területén tartózkodó migránsok szükségleteinek kielégítéséhez. Fenti lehetőség nyitva áll Lettország és Lengyelország számára is.

8. Az Európai Határ-és Partvédelmi Ügynökség (FRONTEX) szerepe

A javaslat nagy hangsúlyt helyez a tagállamoknak az UNHCR-rel és egyéb segélyszervezetekkel való együttműködésre. A segélyszervezetek munkatársai részére hozzáférést kell biztosítani a kérelmezőkhöz, beleértve a határon lévő migránsokat is. Ennek érdekében Lettországnak, Litvániának és Lengyelországnak szorosan együtt kell működnie az UNHCR-rel és a többi segélyszervezettel.

A javaslat az operatív támogatásokkal kapcsolatban belügyi ügynökségre, az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (Frontex) segítségére támaszkodik a következő területeken:

- határellenőrzés;
- határokon átnyúló bűnözés felderítése;
- kiskorúak és más kiszolgáltatott helyzetben lévő migránsok azonosítása, valamint megfelelő átirányításuk a segítségnyújtás céljából;

⁴⁴ Polskie Forum Migracyjne, 'Adaptacja do życia w Polsce obywateli Afganistanu ewakuowanych po przejęciu władzy przez Talibów – grupa w Warszawie', <https://forummigracyjne.org/projekt/adaptacja-do-zycia-w-polsce-obywateli-afganistanu-ewakuowanych-po-przejeciu-wladzy-przez-talibow--grupa-w-warszawie>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

- visszatérés előtti tevékenységek, ideértve a visszatérési tanácsadást és a harmadik országokkal való együttműködés támogatását azonosítási missziók szervezésével és videokonferencia szolgáltatás nyújtásával a beazonosítási interjúkhoz;
- önkéntes visszatérés segítése;
- kereskedelmi és charterjáratokkal végzett visszatérési műveletek, beleértve a visszatérők kísérését a származási harmadik országba, és adott esetben a harmadik országokban végzett visszatérést követő tevékenységeket;
- támogatás nyújtása a tájékoztatási tevékenységekben és a közös kockázati mutatók alkalmazása a terrorizmussal esetlegesen kapcsolatban álló személyek azonosítására, valamint az útvonalakról, a segítőkről és a működési módról további információk gyűjtésére;
- támogatás nyújtása EUODAC – berendezésekkel és a migránsok regisztrációját és ujjlenyomatvételét támogató személyzettel;
- a légi forgalom megfigyelése a Belarussziába érkező járatok tekintetében a különböző kiindulási helyekről;
- rendszeres megfigyelés biztosítása testre szabott képi hírszerző szolgáltatásokkal, beleértve a műholdképeket is, amelyek lefedik a szomszédos belarusz határ előtti területeket a migrációs helyzet felmérése érdekében;
- egyénre szabott többcélú légi megfigyelési szolgáltatás nyújtása, mely lefedi Belarusszia határ menti területét, akár Lettországra, Litvániára és Lengyelországra kiterjedő regionális megközelítéssel, akár meghatározott tagállam(ok) támogatása éjszakai megfigyelés végrehajtására.

Fenti lehetőségeket a FRONTEX akkor biztosítja az adott tagállam számára, amennyiben azzal a kedvezményezett élni kíván. A tervezet alapján az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO) és az Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) is segítséget nyújt az érintett tagállam számára igény esetén.

9. Összegzés

A Belarussziával szomszédos tagállamokból érkező jelentős számú illegális migráns tovább haladása rávilágít arra, hogy állandó és folyamatos nyomon követési és jelentési rendszerre van szükség a migrációs hullámok irányainak jobb megértése érdekében. Ehhez szükség lehet egy valós idejű adatgyűjtési mechanizmus aktiválására a tagállamok között, mely megvalósítható az EUROSUR⁴⁵ platform használatával, mely révén a tagállamok biztosítják azon eszközöket, amelyekre szükségük van a helyzetismeretük és reagálási képességük javításához az Unió tagállamainak külső határain az illegális bevándorlás és a határokon átnyúló bűnözés felderítése és megelőzése érdekében. Emellett kiemelten fontos, hogy a külső határőrizetért felelős valamennyi nemzeti hatóság a nemzeti koordinációs központokon keresztül folytasson együttműködést. Az EUROSUR hozzá fog járulni az uniós tengeri

⁴⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 1052/2013/EU Rendelete (2013.10.22.) az európai határőrizeti rendszer (EUROSUR) létrehozásáról, 2013., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1052&from=en> (letöltés ideje: 2022.12.08.)

területekre kiterjedő közös információ megosztási környezet fejlesztéséhez is. A migránsok megnövekedett illegális határátlépési kísérletei arra sarkallják a balti államok észak- és nyugat-európai szomszédjait, hogy a szárazföldi és vízi határokat rendszeres megfigyelés alá vonják az illetéktelen másodlagos mozgások megakadályozása érdekében. A migránsok folyamatos beáramlása és befogadó állomásokon való tartózkodása a külső határokon valószínűleg elősegíti az ember csempészek és más bűnözők hálózatainak elterjedését a határ menti területeken. A megfelelő szakemberek rugalmas bevetése segíthet megelőzni vagy megfékezni az ilyen esetek hatását. A származási/transzitországokkal folytatott párbeszéd továbbra is fontos (alapvető fontosságú) az EU–Fehéroroszország határaitra érkező migránsok által okozott migrációs hatások enyhítésében. A Frontex erőforrásainak időben történő, hatékony és rugalmas áttelepítése a kulcsfontosságú helyszínekre jelentősen elősegítheti a tagállamok azon erőfeszítéseit, hogy enyhítsék a nemzeti határőrizeti hatóságokra nehezedő nyomást. A tagállamok határőrizeti hatóságai közti koordináció és együttműködés, valamint a megfelelő infrastrukturális intézkedések végrehajtása hozzájárulhat a migránsok beáramlása hatásainak mérsékléséhez az alapvető jogok védelme mellett. A Litvániából, Lettországból és Lengyelországból érkező migránsok beazonosítási folyamatának gyorsítása és hazájukba történő hatékony visszatérésének támogatása abban az esetben, ha a menedékkérelmet elutasítják, mely folyamat elriaszthatja a leendő migránsokat attól, hogy illegálisan próbáljanak meg belépni az EU-ba.⁴⁶

Az EU szervezeten próbál meg fellépni a különféle fenyegetésekkel szemben, így azt a stratégiai célt írta elő, hogy a nemzeti menekültügyi rendszerek ellenálló képességének javítására van szükség ahhoz, hogy a hibrid fenyegetettségekkel szemben hatékonyan tudjanak fellépni a tagállamok az illegális migráció kapcsán. Az európai összefogás egyik legfőbb céljának a migráció politikai célú eszközként történő felhasználásának megállítása kell, hogy legyen a jövőben. Az EU kellő időben reagált ahhoz, hogy Litvániát, Lengyelországot és Lettországot képes legyen támogatni annak érdekében, hogy megállítsák a határaikon az illegális migrációt.

Litvánia, Lettország és Lengyelország továbbra is erősíti az illegális határátlépést megakadályozó átfogó határvédelmi intézkedéseket különféle intézkedések (szükségállapot, új törvényjavaslatok, hatályos jogszabályok módosításai, a határőrök és/vagy más rendvédelmi szervek hatáskörének növelése az országokban) felhasználásával.

A már Fehéroroszországban tartózkodó migránsok továbbra is rendszeresen megpróbálják átlépni az EU határait. A migrációs nyomás továbbra is fennáll, azonban ez nagyrészt ugyanazon migránsok többszöri sikertelen kísérletét jelenti, mindeközben az európai uniós tagállamok megtagadják vagy megakadályozzák a belépésüket.

A származási és tranzitországokkal (pl. Irak, Szíria, Törökország, Libanon) folytatott diplomáciai tárgyalások és a légitársaságokra nehezedő gazdasági nyomás továbbra is fékezi a migránsok beáramlását Fehéroroszországba. A beáramlást tápláló fehéroroszországi közvetlen járatok

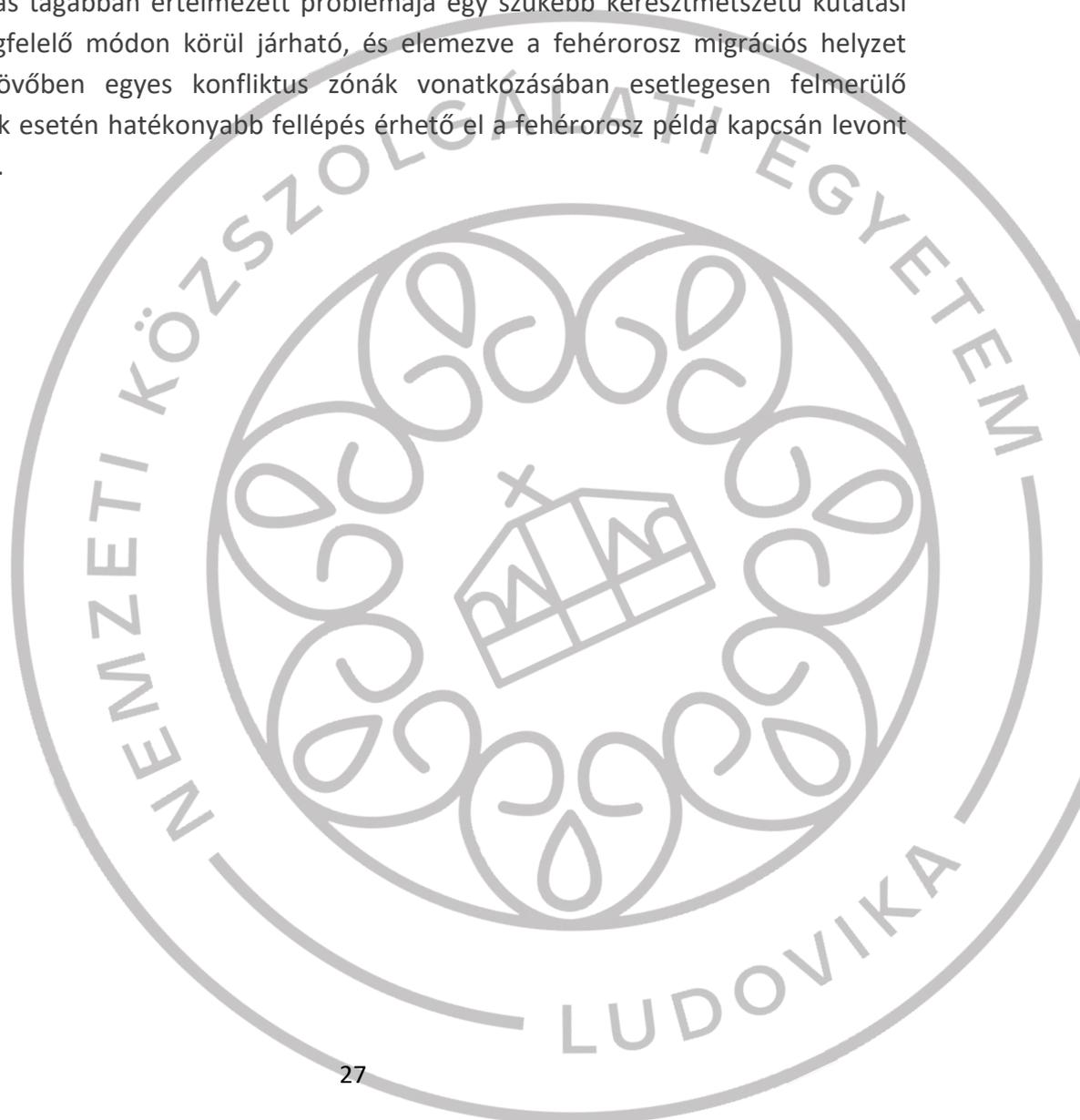
⁴⁶ *Study requested by the INGE committee. Best Practices in the whole-of-society approach in countering hybrid threats. 2021. Elérhető: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/653632/EXPO_STU\(2021\)653632_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/653632/EXPO_STU(2021)653632_EN.pdf) (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)*

felfüggesztése, valamint az önkéntes hazatelepülést segítő repülőgép járatok lehetővé teszik a migránsok számára a haza jutást.

Összefoglalva, az EU intézkedéseinek általános hatékonysága a válság kezelésében (pl. diplomáciai erőfeszítések annak megakadályozására, hogy a leendő migránsok eljussanak Fehéroroszországba, megelőző intézkedések a külső határokon, a kiutasítási központok kapacitásának növelése, az előállítási időszakok hosszának növelése, valamint a határon belüli mélységi ellenőrzéssel kapcsolatos intézkedések) megakadályozta a migránsok nagy részét, hogy belépjen az EU területére.

Mindazonáltal, ha a fehéroroszországi destabilizáló erőfeszítések folytatódnak, nem zárhatóak ki további migrációs áramlások EU-ba, mivel a fehérorosz rezsim és a Fehéroroszországban rekedt migránsok valószínűleg alternatív módokat keresnek majd a fokozott uniós határellenőrzés leküzdésére. Ennek a lehetőségnek a megakadályozása érdekében a Fehéroroszországgal szomszédos európai országok számos védelmi szabályozási intézkedést hoztak meg.

A jövőben is kutatásra érdemes területnek tartom a balti államok és Lengyelország védelmi szabályozási intézkedéseinek vizsgálatát a fehérorosz migrációs helyzet vonatkozásában. A migrációs zsarolás tágabban értelmezett problémája egy szűkebb keresztmetszetű kutatási téma révén megfelelő módon körül járható, és elemezve a fehérorosz migrációs helyzet folyamatait a jövőben egyes konfliktus zónák vonatkozásában esetlegesen felmerülő migrációs krízisek esetén hatékonyabb fellépés érhető el a fehérorosz példa kapcsán levont tapasztalatokból.

Irodalomjegyzék

Aljazeera. Belarusian airline stops flying Middle East citizens from Turkey. 2021. Elérhető: <https://www.aljazeera.com/news/2021/11/12/belarus-to-stop-flying-syrians-iraqis-and-yemenis-from-turkey> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Anadolu Agency. Uzbekistan restricts people from several Mideast states from air travel to Belarus. 2021. Elérhető: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/uzbekistan-restricts-people-from-several-mideast-states-from-air-travel-to-belarus/2424204> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Anna Maria, Dyer: Kryzys graniczny jako przykład działań hybrydowych, <https://www.pism.pl/publikacje/kryzys-graniczny-jako-przyklad-dzialan-hybrydowych>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

AP News. Syrian airline suspends Belarus flights over migrant crisis. 2021. Elérhető: <https://apnews.com/article/european-union-iraq-poland-minsk-belarus-e995f63fd14434e39bdcc572a8804ba2> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

AP News. UAE bans some Mideast travelers from flights to Belarus. 2021. Elérhető: <https://apnews.com/article/business-lifestyle-syria-united-arab-emirates-baghdad-b948228d33dc1f616df18195a09cc397> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Athina. Lebanon: Only those with a residence permit will travel to Belarus. 2021. Elérhető: <https://www.athina984.gr/en/2021/11/17/livanos-mono-oso-i-diathetoyn-adeia-paramonis-tha-taxideyoyn-pros-leukorosia/> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Az Európai Parlament és a Tanács 1052/2013/EU Rendelete (2013.10.22.) az európai határőrizeti rendszer (EUROSUR) létrehozásáról, 2013., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1052&from=en> (letöltés ideje: 2022.12.08.)

BBC News. Poland border: Turkey blocks Belarus flights to ease migrant crisis. Elérhető: <https://www.bbc.com/news/world-europe-59266209> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Bejan, Raluca – Nabi, Salim: The EU is the real villain in the Poland-Belarus migrant crisis. 2021. Elérhető: www.theconversation.com/the-eu-is-the-real-villain-in-the-poland-belarus-migrant-crisis-172132 (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Boffey, Daniel – Roth, Andrew: EU condemns Belarus's gangster style tactics in Polish border crisis. 2021. Elérhető: <https://www.theguardian.com/world/2021/nov/09/eu-condemns-belaruss-gangster-style-tactics-in-polish-border-crisis> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Commissioner for Human Rights, 'Sytuacja migrantów i migrantek w czasie pandemii. Stanowisko RPO i Komisji Ekspertów ds. Migrantów', <https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Stanowisko%20Komisji%20Ekspert%C3%B3w%20ds.%20Migrant%C3%B3w%202013.05.2020.pdf>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

D. Nowok, 'O pomocy żywnościowej podczas pandemii i lockdownu', https://ptps.up.krakow.pl/wp-content/uploads/sites/22/2020/06/e-book_biss_xi-1.pdf, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

D. Zadroga, 'Polska Misja Medyczna pomoże przy granicy polsko-białoruskiej', <https://oilkrakow.pl/polska-misja-medyczna-pomoze-przy-granicy-polsko-bialoruskiej/>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

Europe. Lithuania to fence first 110 km of Belarus border by April. 2021. Elérhető: <https://www.reuters.com/world/europe/lithuania-fence-first-110-km-belarus-border-by-april-2021-09-13/> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

European Commission. Responding to state-sponsored instrumentalisation of migrants at the EU external border. 2021. Elérhető: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication_instrumentalisation_migrants.pdf (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

G. Zawadka, 'Tragiczne grzybobranie Afgańczyków – koniec śledztwa', <https://www.rp.pl/kraj/art19248821-tragiczne-grzybobranie-afganczykow-koniec-sledztwa>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

Grupa Granica, 'Humanitarian crisis at the Polish-Belarusian border', <https://humanrightsfirst.org/library/human-rights-first-to-present-polands-grupa-granica-with-2022-william-d-zabel-human-rights-award/>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

Info Migrants. The route from Iraq to Belarus: How are migrants getting to Europe?.2021. Elérhető: <https://www.infomigrants.net/en/post/36063/the-route-from-iraq-to-belarus-how-are-migrants-getting-to-europe> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Ignas Kacprzak, G.Zawadka, 'Prace nad strategią polityki migracyjnej Polski znów odłożone', <https://www.rp.pl/polityka/art19051011-prace-nad-strategia-polityki-migracyjnej-polski-znow-odlozone>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

Ignas, Jačasukas: Europos Komisijos viceprezidento Margaričio Schino teigimu, Lietuva savo planuose nėra viena, <https://m.kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/ek-vicepirmininkas-krize-lietuvoje-yra-impulsas-es-perziureti-migracijos-politika-1041485>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

Jędrzej, Bielecki: Komisarz UE do spraw wewnętrznych Ylva Johansson również poruszyła „kwestię i znaczenie przejrzystości”, <https://www.rp.pl/konflikty-zbrojne/art36216181-ylva-johansson-komisarz-ds-wewnetrznych-ue-bez-nowych-srodkow-na-uchodzcow>, (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Lengyelország, A Miniszterek Tanácsának 2021. szeptember 2-i rendelete a szabadságok és jogok korlátozásáról a szükségállapot bevezetésével kapcsolatban, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 września 2021 r. w sprawie ograniczeń wolności i praw w związku z wprowadzeniem stanu wyjątkowego, <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/zmiana-rozporzadzenia-w-sprawie-ograniczen-wolnosc-i-praw-w-zwiazku-z-19150420>, (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

LRT English. Lithuania adopts law restricting rights of irregular migrants. 2021. Elérhető: <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1450182/lithuania-adopts-law-restricting-rights-of-irregular-migrants> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

LRT English. Situation on Belarusian border has stabilised – Lithuanian minister. 2021. Elérhető: <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/1468593/situation-on-belarusian-border-has-stabilised-lithuanian-minister> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Magyarország Kormánya. Budapestre látogatott a litván belügyminiszter-helyettes. 2021. Elérhető: <https://kormany.hu/hirek/budapestre-latogatott-a-litvan-belugyminiszter-helyettes> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

M. Łysienia, 'Pozbawienie pomocy socjalnej w postępowaniu uchodźczym: Haqbin a prawo polskie', 12 April 2021, Laboratorium Migracji Blog, <https://interwencjaprawna.pl/laboratorium/prawa-socjalne-migrantow/>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

M. Pachocka, K. Pędziwiatr, K. Sobczak-Szelc, J. Szałańska (2020) 'Reception Policies, Practices and Responses: Poland Country Report', RESPOND Working Papers 2020/45, https://www.researchgate.net/publication/340175807_Reception_Policies_Practices_and_Response_s_Poland_-_Country_Report, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

M. Sadowska, 'Wstrzymanie wykonania decyzji na czas postępowania sądowo-administracyjnego' in SIP, Prawa cudzoziemców w Polsce w 2020 roku. Raport, 2021, https://interwencjaprawna.pl/wp-content/uploads/2021/01/raport_SIP_w_dzialaniu_2020.pdf, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

M.J. Pietrusińska, N. Gebert, 'Leczymy uchodźców. Raport oparty na relacjach pracowników przygranicznych placówek służby zdrowia', https://granicaprawczlowieka.amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2022/08/211219_raport_fin_medycy.pdf, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

M.K. Nowak, 'Poprosiła o postojowe, zerwano umowe. Uchodźcy dziś nie mają na chleb, jutro straca mieszkanie,' <https://oko.press/uchodzcy-dzis-nie-maja-na-chleb-jutro-straca-mieszkanie>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

Office for Foreigners, 'Komunikat ws. zatrucia w ośrodku dla cudzoziemców', <https://www.gov.pl/web/udsc/komunikat-ws-zatrucia-w-osrodku-dla-cudzoziemcow>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

Office for Foreigners, 'Zakończenie przedłużonego okresu udzielania pomocy socjalnej', <https://www.gov.pl/web/uw-lodzki/pouczenie-o-zasadach-i-trybie-postepowania-administracyjnego-dot-legalizacji-pobytu-cudzoziemcow>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

Poland, Latvia, Lithuania and the EU. Stop push backs at the Belarus border!.2021. Elérhető: <https://www.solidar.org/en/news/poland-latvia-lithuania-and-the-eu-stop-push-backs-at-the-belarus-border> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Polskie Forum Migracyjne, 'Adaptacja do życia w Polsce obywateli Afganistanu ewakuowanych po przejęciu władzy przez Talibów – grupa w Warszawie', <https://forummigracyjne.org/projekt/adaptacja-do-zycia-w-polsce-obywateli-afganistanu-ewakuowanych-po-przejeciu-wladzy-przez-talibow--grupa-w-warszawie>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

Proposal for a Council Decision. On provisional emergency measures for the benefit of Latvia, Lithuania and Poland. 2021. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0752> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Reliefweb. ACAPS Briefing Note: Belarus/Poland: Migration crisis on the Belarus-Poland border. 2021. Elérhető: <https://reliefweb.int/report/belarus/acaps-briefing-note-belaruspoland-migration-crisis-belarus-poland-border-2-december> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Statement of the Prime Ministers. Belarussian government's "hybrid attack" on European borders: statement from Lithuanian, Latvian, Polish and Estonian prime ministers. 2021. Elérhető: <https://www.statewatch.org/news/2021/august/belarussian-government-s-hybrid-attack-on-european-borders-statement-from-lithuanian-latvian-polish-and-estonian-prime-ministers/> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Statement of the Prime Ministers. Ingrida Šimonytė (Lithuania), Arturs Krišjānis Kariņš (Latvia), Kaja Kallas (Estonia) and Mateusz Morawiecki (Poland) on the hybrid attack on our borders by Belarus. 2021. Elérhető: <https://www.statewatch.org/media/2678/lt-pl-lv-ee-joint-declaration-belarus-hybrid-attack-migration-23-8-21.pdf> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Study requested by the INGE committee. Best Practices in the whole-of-society approach in countering hybrid threats. 2021. Elérhető: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/653632/EXPO_STU\(2021\)653632_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/653632/EXPO_STU(2021)653632_EN.pdf) (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

Supreme Audit Office, Przygotowanie administracji publicznej do obsługi cudzoziemców. Informacja o wynikach kontroli , <https://www.nik.gov.pl/kontrole/P/18/105/>, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

The Conversation. Trouble on the Belarus-Poland border: What you need to know about the migrant crisis manufactured by Belarus' leader. 2021. Elérhető: <https://theconversation.com/trouble-on-the-belarus-poland-border-what-you-need-to-know-about-the-migrant-crisis-manufactured-by-belarus-leader-172108> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

The first News. Poland to build 180km of border barrier, minister says. 2021. Elérhető: <https://www.thefirstnews.com/article/poland-to-build-180km-of-border-barrier-minister-says-25798> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

The Guardian. Turkey bans citizens from Syria, Yemen and Iraq from flying to Minsk. 2021. Elérhető: <https://www.theguardian.com/world/2021/nov/12/turkey-bans-citizens-syria-yemen-iraq-from-flying-minsk> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)

W. Klaus, 'Rozwiązania prawne stosowane w odniesieniu do osób starających się o ochronę w Polsce', https://informacje.pan.pl/images/serwis/2018/02/Uchod%C5%BACy_w_Polsce_ekspertyza_KBnM_PAN.pdf, (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)

Williams, Matthias – Plucinska, Joanna: Poland warns of further large migrant clashes on Belarus border. 2021. Elérhető: <https://www.reuters.com/world/europe/poland-fears-major-incident-migrants-belarus-head-border-2021-11-08/> (A letöltés dátuma: 2022.12.07.)